

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

**«Специфіка інформаційної діяльності телеграм-каналу «Типичная Одесса»
протягом 2022-2023 рр.»**

**«The Specifics of the Information Activities of the Telegram Channel
«Typichnaya Odessa» during 2022-2023»**

Виконала: здобувачка денної форми навчання
спеціальності 061 журналістика

Освітня програма «Журналістика»

Збірник Карина Олексіївна

Керівник канд. іст. наук, доц. Овсієнко С. Л.

Рецензент старший викладач Блінов Є. М.

Рекомендовано до захисту:
Протокол засідання кафедри

№   від   .   . 20   р.

Завідувачка кафедри

_____
(підпис)

_____
(прізвище, ім'я)

Захищено на засіданні ЕК №
протокол №   від   .   . 20   р.

Оцінка   /   /

Голова ЕК

_____
(підпис)

_____
(прізвище, ім'я)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. «Telegram» як інструмент масової комунікації для російських пропагандистів.....	7
1.1. Поняття, сутність та механізми пропаганди.....	7
1.2. Історія появи та особливості функціонування.....	11
1.3. Державна політика щодо діяльності телеграм-каналів.....	16
РОЗДІЛ 2. Загальна характеристика телеграм-каналу «Типичная Одесса» та його засновника.....	19
2.1. Огляд джерел та літератури.....	19
2.2. Заснування та загальні відомості.....	21
2.3. Біографія та діяльність керівництва.....	24
2.4. Розвиток і фінансування каналу.....	26
2.5. Аудиторія «Типичной Одессы» та її поведінка.....	30
РОЗДІЛ 3. Інформаційна діяльність телеграм-каналу «Типичная Одесса».....	37
3.1. Специфіка висвітлення перебігу подій російсько-української війни.....	37
3.2. Позиція телеграм-каналу щодо мобілізаційних процесів в Одесі.....	47
ВИСНОВКИ.....	51
БІБЛІОГРАФІЯ.....	54
ДОДАТКИ.....	69

ВСТУП

Актуальність дослідження виявляється в тому, що сьогодні, в період повномасштабної і інформаційної війн між Росією та Україною, постає питання вивчення каналів та джерел поширення ворожої пропаганди. Така форма комунікації продукує в суспільстві проросійські відомості, які впливають на суспільну думку на користь країни-агресора. Російська пропаганда подає деструктивну інформацію, яка загрожує суверенітету України. Тому потрібно досліджувати російські канали комунікації, щоб знати як протидіяти їх впливу, розробляти інструменти супротиву та подолання впливу, використовувати їх на практиці, щоб уникнути успішності виконання ворожих цілей. Особливо треба звертати увагу на регіональні спільноти у мережі, які провокують масову аудиторію до взаємодії з ворогом. Наразі спостерігаються окремі телеграм-канали того чи іншого українського міста, які були створені росіянами, щоб розповсюджувати російську пропаганду, змінювати думки українців та поплічників Росії в Україні і співпрацювати з ними. Обмежити доступ до таких каналів, відписати окремих людей примусово чи на рівні хакерських атак неможливо в силу внутрішніх налаштувань месенджера «Telegram», проте ми можемо вивчати пропагандистські телеграм-канали, інформувати населення України про ворожу дезінформацію і попереджати випадки співпраці з ворогом.

Новизна теми полягає в тому, що українські науковці у своїх дослідженнях лише згадують «Типичную Одессу», як проросійський телеграм-канал, загально і в контексті вивчення таких явищ, як російська пропаганда і національна безпека України. Такі дослідження провели В. Поліщук [7], Н. Стеблина [18]. Про проросійські одеські телеграм-канали згадав і дослідник А. Марченко [5, 51], який у своїй праці окреслив загальні відомості про пропагандистські регіональні телеграм-канали в Україні, що загрожують

суверенітету нашої країни. В переліку цих каналів опинився канал «Типичная Одесса» поруч з «Одесским фраером», але без конкретних досліджень інформаційної діяльності, тільки згадки, що вони поширюють деструктивні російські наративи серед українського населення. Глибинному і детальному вивченню саме проросійського телеграм-каналу «Типичная Одесса» науковці не приділили значну увагу. Проєкт аналітики «Infocrime Одеса» [2] за 2 роки своєї активної роботи згадали про «Типичную Одессу» у 15 своїх роботах, в яких лише спростовували фейки в окремих постах псевдоодеського каналу, але не вивчали його детально. Так само робив і проєкт «Stopfake» [15]. Тому наша робота буде першим випадком аналізу специфіки інформаційної політики пропагандистського телеграм-каналу «Типичная Одесса» за період повномасштабної війни. Вперше було зазначено, що «Типичная Одесса» – це проєкт, який діє у всіх відомих соціальних мережах, досліджено історію його заснування, біографію автора, джерела фінансування, специфіку висвітленні подій, пропагандистську діяльність.

Метою дослідження є проаналізувати специфіку інформаційної діяльності телеграм-каналу «Типичная Одесса».

Завдання, зумовлені метою роботи:

- дослідити історію месенджера «Telegram» і особливості його функціонування;
- розкрити політику України щодо діяльності телеграм-каналів;
- зробити аналіз джерел та літератури на досліджувану тему;
- з'ясувати загальні відомості про телеграм-канал «Типичная Одесса»;
- дослідити біографію та діяльність керівництва;
- встановити деталі розвитку і фінансування каналу;
- створити типологію аудиторії телеграм-каналу;
- проаналізувати публікації у телеграм-каналі «Типичная Одесса»;

- показати специфіку інформаційної діяльності каналу;
- визначити позицію телеграм-каналу щодо мобілізації в Україні і в Одесі;

Об`єкт дослідження: публікації телеграм-каналу «Типичная Одесса» за 2022-2023 рр.

Предмет дослідження: інформаційна діяльність телеграм-каналу «Типичная Одесса».

Хронологічні межі: дослідження проводилося на основі публікацій в телеграм-каналі «Типичная Одесса» з 24 лютого 2022 року до 30 листопада 2023 року. Нижня межа обумовлена початком повномасштабної російської агресії супроти України. Верхня межа обрана з урахуванням подій на фронті («глухий кут» у контрнаступі України) та початком нового етапу російсько-українського протистояння, про що виданню «The Economist» заявив Головнокомандувач ЗСУ генерал В. Залужний.

Методи дослідження: описовий, для загальної характеристики телеграм-каналу; спостереження, для аналізу та опису діяльності телеграм-каналу; контент-аналіз, для визначення інформаційної політики телеграм-каналу; індуктивний, для розуміння суті телеграм-каналу та формування висновків.

Аналіз опрацьованих джерел та літератури. Проросійський телеграм-канал «Типичная Одесса» був згаданий у дослідженнях українських науковців, але глибокого і детального вивчення цього каналу не проводилося. Більшість досліджень обмежувалися згадкою каналу в загальному контексті проросійських телеграм-каналів та його ролі у поширенні деструктивних російських наративів.

Водночас ми визначили, що медіа в Україні і Росії мають різний підхід до представлення інформації про телеграм-канал «Типичная Одесса» і його адміністратора Сініцина О. М. Українські ЗМІ зосереджуються на політичних аспектах та зв'язках адміністратора з російськими службами, в той час як

російські ЗМІ представляють його як художника і екскурсовода. Загальна тенденція полягає в тому, що дослідники та ЗМІ не приділяють достатньо уваги аналізу інформаційної політики телеграм-каналу «Типичная Одесса» під час російсько-української війни.

Структурно робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, бібліографії та додатків. У вступі обґрунтовується актуальність та наукова новизна, формулюється мета та завдання роботи, визначається об'єкт і предмет, встановлюються хронологічні межі, визначаються методи дослідження, проведено аналіз опрацьованих джерел та літератури. Розділ перший присвячений теоретичним передумовам дослідження, що стосуються месенджера «Telegram», політики України щодо нього і чи визнаються юридично телеграм-канали, як онлайн-медіа. Другий розділ роботи висвітлює загальну характеристику телеграм-каналу «Типичная Одесса» і його засновників, джерела фінансування і розвитку каналу. Також в цьому розділі подається моніторинг українських і російських ЗМІ щодо наявності інформації про телеграм-канал «Типичная Одесса». У третьому розділі досліджується специфіка інформаційної діяльності телеграм-каналу, позиція щодо мобілізації в Одесі і огляд застосованих механізмів дезінформації в публікаціях. Результати дослідження подані у висновках. Бібліографічний список складається зі 161 найменування.

РОЗДІЛ 1

«TELEGRAM» ЯК ІНСТРУМЕНТ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ ДЛЯ РОСІЙСЬКИХ ПРОПАГАНДИСТІВ

1.1. Поняття, сутність та механізми пропаганди

Пропаганда визначається, як систематичне розповсюдження специфічної інформації з метою впливу на громадську думку та формування певного світогляду. Це важливий елемент інформаційного простору, що грає значущу роль у створенні образу ворога та виправданні політичних дій. Також, це систематично керована діяльність, що зазвичай складається з різних маніпулятивних інструментів, наративів і має на меті змінити думку суспільства та окремої людини у вигідних комусь напрямках [16].

Дослідження показують, що поява явища «пропаганда» стала наслідком соціально-класової нерівності. Стародавні правителі використовували пропаганду для маніпулювання свідомістю людей та лобіювання власних інтересів. Дослідники М. Шевців та К. Гончарук пропонують враховувати той факт, що вперше зафіксовано використання пропаганди в передмові до Кодексу Хаммурапі, законів, які нібито були «створені для справедливості в країні і для захисту слабких від сильних», але події сьогодення доводять протилежне [25].

Розмаїття інформаційних засобів у сучасному світі дозволяє пропаганді займати центральне місце в формуванні громадської думки, але це явище отримало негативне забарвлення через свої можливості зловживання та викривлення істини. Найбільш вражаючим прикладом негативного впливу пропаганди є використання інформаційних платформ для поширення фейкових новин та маніпуляцій. Це призводить до розповсюдження неправдивих інформаційних повідомлень, які, в свою чергу, порушують довіру до мас-медіа та загрожують демократичним процесам.

К. Кеворкян стверджує, що пропаганда може бути позитивна

(конструктивна), яка намагається виховувати громадян відповідно загальноприйнятих цінностей, і негативна (деструктивна), яка розпалює ворожнечу в соціумі та загострює протиріччя у суспільстві [3]. Прикладом позитивної пропаганди може бути кампанія, що спрямована на підвищення екологічної свідомості та заохочення до збереження природних ресурсів. Ця ініціатива може використовувати позитивні зображення екологічно відповідальних громадян та наголошувати на важливості бережливого ставлення до навколишнього середовища. Негативна пропаганда може проявлятися у політичних кампаніях, де опоненти стають об'єктом негативного зображення з метою підірвати їхню популярність. Наприклад, це може бути дискредитація політичного супротивника через розповсюдження неправдивої інформації або використання образливих «ярликів» («Навішування ярликів» – пропагандистська тактика, яка надає негативного відтінку явищу/процесу, шляхом навмисного використання назв чи характеристик, які викликають негативні асоціації).

Дослідниці О. Перевертун і Т. Ловейко у роботі «Аналіз засобів впливу геббельсівської пропаганди» зазначають, що німецький політик, пропагандист і попередник А. Гітлера Й. Геббельс придумав класифікувати пропаганду за джерелами походження:

- біла пропаганда – правдива інформація;
- сіра пропаганда – напівправдива, неперевірена, із сумнівних джерел;
- чорна пропаганда – брехня.

Дослідниці акцентують увагу, що класифікація була розроблена в політичних цілях, щоб керувати суспільною думкою в Німеччині у 1929-1945 роках [6]. Тобто пропаганда, як явище, виникла не тільки як інструмент формування громадської думки, але й як засіб для негативного впливу та маніпуляцій. Напередодні Першої світової війни та в подальших конфліктах,

вона стала потужним знаряддям в руках політичних режимів та влад, спрямованим на досягнення конкретних цілей, часто втілення в життя агресивних та шкідливих планів.

Історичний контекст свідчить, що пропаганда активно використовувалася тоталітарними режимами, такими як нацистська Німеччина, сталінська радянська влада і сучасна Російська Федерація. Вона стала невід'ємною частиною їхнього ідеологічного контролю, служачи для вироблення певних стереотипів, підтримки агресивних амбіцій та пригнічення інакомислячих.

Пропаганда у російсько-українській війні виявляється у використанні різноманітних медійних платформ. За допомогою телебачення, радіо, інтернет-ресурсів та соціальних мереж сторони конфлікту поширюють власні версії подій, акцентуючи увагу на певних фактах та спотворюючи інші. Це створює віртуальну реальність, в якій істинність подій стає суб'єктивною та відображає лише певні погляди.

Однією з ключових особливостей пропаганди в цьому контексті є формування негативного образу противника. За допомогою риторики, обробки фактів та психологічних прийомів, сторони в конфлікті намагаються демонізувати один одного, створюючи атмосферу ворожнечі та виправдовуючи свої дії.

Український Центр протидії дезінформації при РНБО в умовах російсько-української війни сформував перелік механізмів дезінформації, які використовує Російська Федерація щодо українців у інформаційному просторі [24]. Ці механізми розповсюджують дезінформацію та фейкові новини через платформи «Facebook», «Twitter», «Telegram»:

- механізм «підміна понять» – психологічний трюк, заснований на логічній помилці. Він полягає в тому, щоб показати глядачеві будь-який предмет або явище, яке не є тим, чим воно є. З часом це витіснене твердження приживається і починає функціонувати в суспільстві як єдино правильне

твердження;

- механізм «дублювання аккаунтів» – це клонування облікових записів справжніх аккаунтів видатних осіб, політиків, публічних осіб, з подальшим використанням їх імен для поширення деструктивної інформації;

- механізм «зараження» – метод групового впливу на психіку, викликаючий «стадний інстинкт», який змушує індивіда робити те, що робить група індивідів;

- механізм «спіраль мовчання» – підбір коментарів, який переконує громадян підтримувати думку більшості суспільства;

- механізм «переконання» – метод впливу на психіку індивіда через звернення до його критичного судження, з думкою, в яку хтось твердо вірить;

- механізм «відволікання уваги» – переміщення уваги з одного об'єкта на інший;

- «ефект ореолу» – героїзує одну особу ототожнюючи «геройство» всієї групи осіб;

- механізм «керованих коментарів» – текст, в якому думки людини скеровують у потрібному напрямку.

- механізм «створення проблеми» – цілеспрямований відбір інформації для підвищення значимості одних подій та зменшення її щодо інших;

- механізм «обхід з флангу» – передача достовірних відомостей, точність яких заздалегідь відома аудиторії і може бути легко ними перевірена;

- механізм «констатація факту» – подача в медіа бажаної інформації як такої, що не підлягає сумніву;

- механізм «хибної аналогії» – коли зв'язки «причина - наслідок» підміняються пропагандою, виникає хибна аналогія, при якій імовірність висновку людини дорівнює нулю;

- механізм «удар на випередження» – випереджуваче застосування

дезінформації;

- механізм «буденної розповіді» – використовується розпропагандою, щоб «привчити» аудиторію до дезінформації про вчинене насильство, вбивства, терористичні акти, обстріли тощо;

- механізм «ефект первинності» – дезінформація досягає аудиторії раніше правди;

- механізм «заговорювання» – застосовується для того, щоб викликати втому в аудиторії від дезінформації.

Отже, пропаганда виступає як систематичне поширення специфічної інформації з метою впливу на громадську свідомість та створення певного світогляду, а розмаїття інформаційних засобів дозволяє це робити. Вона має механізми, за допомогою яких досягається потрібний результат. Пропаганда активно використовувалася не тільки у політичних цілях і інформаційних війнах, але й для соціального інжинірингу в позитивному сенсі.

1.2. Історія появи та особливості функціонування

«Telegram» – це месенджер, за допомогою якого двоє і більше осіб можуть обмінюватися файлами, вести чат та здійснювати дзвінки. Тобто його можна вважати засобом комунікації. Особливістю месенджера вважають конфіденційність даних користувачів. Особа, яка завантажила цей застосунок, може приховати свої номер, фото, активність, непомітно для інших видалити повідомлення як у своєму чаті, так і в чаті співбесідника, на відміну від інших аналогів. Застосунок розроблений на основі авторської технології шифрування обміну повідомленнями – «MTProto», яку не зламає жоден хакер, якщо звичайний користувач не надасть йому особисті дані для входу в аккаунт. Єдина проблема, яка присутня в цьому месенджері, – це припинення роботи на короткий період часу у разі перенавантаження системи, але, як показує практика, вона швидко вирішується працівниками месенджера.

«Telegram» з'явився у 2013 році. Спочатку він був юридично зареєстрований у Бермудах, країні, яка відома своєю низькою податковою ставкою та хорошими умовами для закордонних компаній. Пізніше «Telegram» став зареєстрованим у Дубаї. До Російської Федерації він має відношення лише походженням його розробників.

Створив месенджер Дуров П. В. – французько-еміратський підприємець російського походження, програміст, засновник російської соціальної мережі «ВКонтакте». На персональній сторінці в «Instagram» він прикріпив посилання на, припускається, його авторську статтю у «Wikipedia», де не вказується його національність на пряму. В іншій статті на згаданому ресурсі його найменували російським підприємцем. Автор досліджуваної роботи вважає, що П. Дуров не хоче називати себе росіянином, тому підприємець створив власну статтю у «Wikipedia». Варто зазначити, що свій телеграм-канал в «Telegram» він веде англійською мовою. За даними американського журналу «Forbes», у 2022 році П. Дуров звернувся до них з проханням не називати його «російським бізнесменом», тому що виїхав з РФ багато років тому і не збирається повертатися, зазначив його представник [160]. Автор досліджуваної роботи вважає, що засновник месенджера прийняв таке рішення, щоб не потрапити під санкції США, Євросоюзу та інших країн в період повномасштабного вторгнення РФ в Україну. Треба зазначити, що у 2021 році підприємець отримав два громадянства іноземних країн, тому він тепер громадянин Об'єднаних Арабських Еміратів та Франції, а не Російської Федерації.

Як П. Дуров зазначив в інтерв'ю «New York Times», думки про мережу даного типу з'явилися ще у 2011 році, коли до дверей його дому в Санкт-Петербурзі (РФ) прийшов російський «спецназ» (Формування спеціального призначення), а безпечного зв'язку з братом М. Дуровим не було. Тому старший брат П. Дурова розробив технологію «MTProto», на якому зараз базується соціальна мережа «Telegram» [158]. Таким чином, вони створили

захищений месенджер, в який не може проникнути жодна держава і спецслужби.

У 2016 році в Росії ухвалили Закон «Пакет Яровой», за яким усі месенджери повинні передавати ФСБ ключі шифрування й зберігати дані на території держави. Але П. Дуров передбачено відмовився. У 2017 році він повідомив, що «Telegram» отримав повідомлення від ФСБ про передачу ключів шифрування діалогів користувачів месенджера. «Telegram» не надав ключі, на що отримав штраф 800 тис. рублів [20]. Месенджер було заблоковано на території Росії. Сервісу вдалося обійти «бан» за допомогою постійної зміни IP-адрес. На що «РосКомНадзор» (Федеральна служба по нагляду у сфері зв'язку, інформаційних технологій та масових комунікацій в РФ) відреагував блокуванням декількох сервісів підмереж, таких як Microsoft, Amazon та Google.

22 квітня 2018 року «Telegram» призвав користувачів запустити з вікон паперові літачки у знак підтримки вільного інтернету. Суспільство підтримало ініціативу, тому на вулицях великих міст Російської Федерації з'явилися саморобні літачки. В тому ж році до «Політики конфіденційності» сервісу внесли зміни щодо видачі номерів телефонів підозрюваних у тероризмі, адже месенджер був настільки захищений, що злочинці могли його використовувати для негативних цілей. Але це не знак того, що П. Дуров погодився виконати вимоги російської влади. В цей момент «AppStore» погрожувала видалити «Telegram», якщо вищезгадане не зробити. А у 2020 році Росія здалася і «Telegram» розблокували. Зараз месенджер використовується і держорганами РФ. РосКомНадзор також зареєстрував канал у «Telegram», чим фактично признав тотальну поразку в «боротьбі» з «Telegram».

Месенджер «Telegram» заблокований в Китаї, Пакистані та Ірані за критику влади. Попри це, його блокування можна уникнути через «VPN» (Віртуальна приватна мережа, яка обходить блокування, змінюючи

геолокацію). Станом на 2023 рік месенджер завантажило більше 800 мільйонів користувачів, а щоденно це робить більше 2,5 мільйонів осіб [161].

В Україні блокувати «Telegram» не будуть. Секретар Ради національної безпеки та оборони України (РНБО) О. Данілов вважає, що його заблокують, якщо надійдуть вказівки від відповідних служб.

«Telegram» має широкі можливості не тільки для спілкування і розповсюдження інформації, а й для пошуку однодумців, бізнесу, навіть для політики та війн. В ньому можна створити закриті і відкриті канали та чати різних напрямків. Окрім заборонених, тому що через деякий час їх все одно заблокують. Однодумці сегментуються за інтересами – це можуть бути книги, музика, мистецтво, кіно, фан-канали відомих осіб та інші. «Бізнес» використовує «Telegram», як ресурс для просування, заробітку коштів, інформування покупців, продажів своїх товарів. Політики використовують месенджер для спілкування із своїми прибічниками, просування своїх ідей і себе, слідкування за опонентами, публікування замовних матеріалів у телеграм-каналах в політичних цілях. В період війн між державами «Telegram» стає платформою, на якій виступають обидві сторони конфлікту, не заважаючи їм вести дискусії в різних телеграм-каналах, борючись за свою правоту і прихильність громадян різних країн.

Водночас, під час російсько-української війни, «Telegram» допомагає рятувати життя українців, адже телеграм-канали повідомляють куди летять ворожі повітряні цілі і якому населеному пункту потрібно ховатися в укриття. Треба зазначити, що офіційно про загрозу атаки повідомляє сигнал повітряної тривоги, але у 2023 році українці вже не реагують на неї, тому що інколи а така так і не відбувається. Якщо в телеграм-каналі напишуть, що летить ціль, то тоді українці або задумуються йти в укриття, або реально йдуть. З іншого боку, в месенджері розповсюджується пропаганда, діє ПСО, поширюється дезінформація. Фільтр на «мову ворожнечі» чи на окремі слова-маркери, як у

соціальній мережі «Facebook», відсутній і навряд чи буде. Засновники «Telegram» не контролюють ці процеси, тому його треба вважати інструментом гібридної війни.

Варто зазначити, що функції зі створення каналів і чатів безкоштовні, але за їх просування треба платити кошти іншим каналам. «Telegram» також має функцію продажу реклами безпосередньо в месенджері, проте зараз тут з'являється лише реклама російських телеграм-каналів. Чи бачать її іноземці інших держав – невідомо, проте українцям вона транслюється. Також в месенджері можна купити підписку на «Telegram Premium», який блокує рекламу і надає додаткові можливості, які, на думку автора досліджуваної роботи, не потрібні звичайним користувачам. Дана підписка – це допомога адміністраторам телеграм-каналів, які працюють з обробкою та публікуванням інформації.

Отже, месенджер «Telegram» вважається захищеною та безкоштовною системою для обміну повідомленнями. Його творець – росіянин, який уникає статусу російського бізнесмена. Месенджер займає позицію бути поза політикою, але протистоїть тероризму. Його користувачами можуть бути різного віку жінки та чоловіки з різних країн, окрім тих, в яких його заблоковано. Особи можуть мати статус адміністраторів телеграм-каналів чи чатів, або бути підписниками, коментаторами, учасниками. В період повномасштабного вторгнення РФ в Україну, він не бореться з російською та українською пропагандою, як це робить соціальна мережа «Facebook» і взагалі вся «Meta». За допомогою «Telegram» українці та росіяни можуть вести інформаційну війну. Функціонал месенджера стає в нагоді будь-якій сфері, допомагає заробляти гроші, інформувати людей, допомагати налагоджувати комунікацію та взаємозв'язки.

1.3. Державна політика щодо діяльності телеграм-каналів

В Україні діяльність месенджера «Telegram» не регулюється державним законодавством. Водночас, якщо українські компанії хочуть зареєструвати свої телеграм-канали, як онлайн-медіа, то вони мають можливість зробити це. Першим таку нагоду використав телеграм-канал «Від села до міста» [12].

За Законом України «Про медіа» телеграм-канали мають деякі ознаки онлайн-медіа – в них є назва, редакційний контроль та вони періодично чи регулярно поширюють масову інформацію читачам [9]. Водночас, в Законі йдеться: «Особа, яка регулярно поширює масову інформацію під своїм редакційним контролем через власні облікові записи на платформах спільного доступу до інформації, є суб'єктом у сфері онлайн-медіа тільки в разі добровільної реєстрації», а більшість телеграм-каналів адмініструє кілька осіб, які поширюють інформацію через спільний обліковий запис. Тобто вони не можуть офіційно набути статусу онлайн-медіа. Деякі українські телеграм-канали не прагнуть входити до сфери державного правового регулювання, тому що це означає «деанонімність», в чому вони не зацікавлені через власні причини.

Національна рада з питань телебачення і радіомовлення і Міністерство культури та інформаційної політики задумуються про те, що треба знайти способи регулювання месенджера.

Екс-міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко, за часів його каденції, заявляв, що українські телеграм-канали потрібно контролювати, щоб вони платили податки. Деякі телеграм-канали збирають кошти на благодійність, на власні потреби, отримують кошти за рекламу і не платять гроші в бюджет України, тому що не зареєстровані, як онлайн-медіа. Їм вигідно перебувати поза законом, не ділити кошти з державою, не подавати звітність, а сприяє цьому повна анонімність. За словами О. Ткаченка,

керівництво месенджера «Telegram» не йде на контакт з Міністерством культури та інформаційної політики України, як це робить «Facebook» і «Google», щоб обговорити регулювання українських телеграм-каналів. Також, у відомстві хочуть переконатися, що месенджер не пов'язаний з ФСБ РФ, але через відсутність комунікації з «Telegram» їм це не вдається.

Міністерство культури та інформаційної політики України намагалося налагодити співпрацю з адміністраторами українських телеграм-каналів, запросивши їх на зустріч, щоб обговорити не податки, а інформацію, яку вони подають [22]. Як результат, ніхто не відгукнувся.

Національна рада з питань телебачення і радіомовлення «тривожиться» тим, що російські і проросійські телеграм-канали поширюють свої наративи на українську аудиторію. У відомстві запевнили, що на відміну від перших днів російсько-української війни, росіяни швидко навчилися писати провокативні тексти українською мовою, які діють на піддатливих до впливу громадян України [23]. Нацрада намагається знайти шляхи вирішення цього питання, але поки що його немає.

Щоб спростувати російські фейки було створено Центр протидії дезінформації при Раді національної безпеки і оборони України. Він має сторінки у всіх соціальних мережах, в тому числі і в месенджері «Telegram», до яких росіяни мають доступ і через які поширюють дезінформацію. Фахівці аналізують провокативну інформацію, шукають її першоджерела, пояснюють, чому вона не правдива. Визначити точну кількість осіб, для яких вони роблять свою роботу складно, але з власного досвіду автора досліджуваної роботи можна стверджувати, що адміністратори українських телеграм-каналів читають ресурси даного Центру і поширюють їх спростування на свою аудиторію. Таким чином українські спецслужби та телеграм-канали разом борються з російською дезінформацією, намагаються вберегти українців від її впливу та пояснити, що не всі факти є правдивими у тому чи іншому повідомленні.

Додатково, щоб боротися з російською пропагандою в умовах російсько-української війни, Центр протидії дезінформації при РНБО, Міністерство внутрішніх справ, Міністерство оборони, Служба Безпеки України, Міністерство культури та інформаційної політики, Міністерство цифрової трансформації, Головне Управління розвідки Міністерства оборони України, Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки при МКІП ще у липні 2022 року випустили спільну заяву щодо захисту інформаційного простору України від російських ворожих телеграм-каналів. Вони склали список зі 100 телеграм-каналів, які намагалися розхитати українське суспільство і попросили проукраїнські телеграм-канали не рекламувати їх [19]. Українські телеграм-канали сповістили про це свою аудиторію, чим також долучилися до боротьби з російською пропагандою.

Отже, в Україні месенджер «Telegram» не регулюється, але й підтримувати комунікацію з ним українські відомства не можуть. Телеграм-канали можуть мати статус «онлайн-медіа» і бути офіційно зареєстрованими, проте не всі. Є ідея контролювати українські телеграм-канали, щоб вони платили податки із зароблених коштів, але їх засновники не зацікавлені в цьому. Українські відомства не можуть заблокувати для українців російські телеграм-канали, щоб боротися з російською пропагандою, тому намагаються робити це через власні інформаційні ресурси, які спростовують російські фейки та пояснюють їх неправдивість.

РОЗДІЛ 2

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕЛЕГРАМ-КАНАЛУ «ТИПИЧНАЯ ОДЕССА» ТА ЙОГО ЗАСНОВНИКА

2.1. Огляд джерел та літератури

За допомогою браузера «Google» проведено пошук за словами-маркерами «Типичная Одесса» і «Александр Сеницин» в українських та російських ЗМІ, щоб перевірити яка інформація про даний телеграм-канал і його автора є в мережі інтернет. Результати показали наступне.

В українському ЗМІ «Інформаційний навігатор» опрацьовано матеріал під авторством П. Вугельмана про О. Сініцина, який показує власні судження автора і відверто засуджує політичні погляди пропагандиста [26]. Також знайдено матеріали про автора телеграм-каналу у одеських ЗМІ. Онлайн-видання «Думская» [1], «Культурометр» [137] та «Одесская Жизнь» [147] здійснили рерайт публікації з сайту Служби безпеки України (СБУ), де вказано, що адміністратор телеграм-каналу є агентом Федеральної служби безпеки (ФСБ), а його канал просуває прокремлівські наративи [13]. Донецьке та миколаївське ЗМІ, відповідно «DonPress» [146] і «Петр и Мазепа» [143], зробили так само, як і одеські колеги, – написали матеріал на основі інформації від СБУ. Про телеграм-канал «Типичная Одесса», як самостійне явище, без згадки про адміністратора, українські ЗМІ не пишуть.

У російських виданнях О. Сініцина, як адміністратора каналу, оминають увагою, або намагаються приховати його діяльність від свого суспільства. Натомість, про нього говорять як про художника та екскурсовода на регіональних каналах Рязані «Телекомпания Город» [148] та «ГТРК Ока» [157], де він виступає експертом у питаннях збереження архітектури міста.

Про сам телеграм-канал «Типичная Одесса» було згадано у російському виданні «Russia Today». Авторка матеріалу зазначила, що російська експертна група законодавчого врегулювання ситуації з біженцями у «Госдумі» провела засідання, на якому представили результати опитування про «Проблеми біженців в РФ» з каналу «Типичная Одесса» [136]. Треба зауважити, що тут називають «біженцями» «тих, хто приїхав до Росії з Херсонської, Запорізької, Донецької, Луганської, Харківської областей та тих, хто виїхав з інших регіонів України» і, стверджують, що «підключаються» про їх інтеграцію. У матеріалі не подаються посилання на результати опитування, але за результатами пошуку було знайдено заклик до участі в ньому на каналі «Типичная Одесса» [40]. В даному пості закріплений бот, на який люди могли надіслати повідомлення про свої проблеми, маючи статус «біженця» в Росії. На каналі результати також не оприлюднюють, проте сама ініціатива і, як наслідок, засідання російської комісії, доводять факт їх співпраці.

Інший матеріал було знайдено у російському виданні «EurAsia Daily». Новина сайту базується на фото, які були опубліковані на каналі «Типичная Одесса». Тут зазначається, що в Одесі створено кол-центр, який за допомогою телефонних дзвінків займається фінансовими махінаціями щодо росіян. В матеріалі посилаються на публікацію з самого телеграм-каналу «Типичная Одесса» і показують фото як факт, але не аналізують його на достовірність і не перевіряють на правдивість [144].

Отже, ЗМІ в Україні та Росії мають різний підхід до представлення інформації про телеграм-канал «Типичная Одесса» і О. Сініцина. Українські ЗМІ фокусуються на політичних аспектах та зв'язках його з російськими службами, не зважаючи на діяльність «Типичной Одессы». Російські ЗМІ, навпаки, представляють адміністратора каналу як митця, а «Типичную Одессу», як джерело інформації.

Цей відмінний підхід до подання інформації про телеграм-канал та О. Сініцина вказує на різницю у сприйнятті та інтерпретації подій між українськими і російськими інформаційними джерелами. Водночас, не можна стверджувати, що українські та російські медіа активно поширюють інформацію про «Типичную Одессу» та її очільника. Періодичного згадування про них у медіа не помічено. Вважаємо, що українські ЗМІ роблять це для того, щоб запобігти піару, а російські ЗМІ, щоб приховати свою причетність до проєкту в цілому.

2.2. Заснування та загальні відомості

Історія проєкту «Типичная Одесса» почалась 24 січня 2014 року, вже після того, як засновник втік до Росії. Формою його реалізації стала спільнота з одеськими новинами у російській соціальній мережі «ВКонтакте». Засновником вважається росіянин О. Сініцин, який відчував сильну симпатію до Одеси, проте перебувати тут більше не міг через політичні погляди. Мету створення «Типичной Одессы» адміністратор не розголошує, проте її можна визначити за допомогою контент-аналізу, а саме просування проросійської інформації для впливу на думку одеситів та підтримка «ждунів».

У 2017 році указом Президента України Петра Порошенка №133/2017 було прийнято рішення Ради національної безпеки та оборони (РНБО) «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)». В рамках санкцій інтернет-провайдерам заблокували доступ до ряду російських соціальних мереж, в тому числі і «ВКонтакте» строком на 3 роки [11]. Щоб користуватись російською соціальною мережею, українцям доводиться використовувати технології «VPN», що виявилось незручним шляхом для доступу до російських джерел інформації. Ймовірно, через це О. Сініцин вирішив створити сторінки свого проєкту у інших соціальних мережах, зокрема в «Telegram», який не заблоковано на території України, для

безперешкодного поширення проросійської інформації на українську аудиторію.

Телеграм-канал «Типичная Одесса» був створений 19 червня 2019 року. Він двічі змінював посилання на канал, перед тим, як остаточно залишити «@odessa_typical». Перші 79 підписників з'явилися 4 листопада 2019 року. Вже в той момент основним контентом тут були історичні та сучасні фото Одеси, одеські новини і публікації про Росію [39]. Зазначимо, що канал ведеться виключно російською мовою, а українська мова висміюється при нагоді. Кількість підписників станом на 30 листопада 2023 року складає 180648 і ця цифра поступово росте через характер контенту, діяльність, цитування і, можливо, закупівлю реклами у інших каналів. Тут є постійні рубрики, подкаст, згадки про Одесу в художній літературі, історичні та сучасні фото і відео, факти про осіб в історії міста, поточні новини. А між цим, російські наративи, погляди та засудження української влади.

Прослідковано, що канал не заявляє відкрито про свою проросійську позицію. Він обережно «прогріває» свою аудиторію, намагається тримати її увагу, досліджує активність однодумців, наче готує своїх підписників до того, що Одеса буде під прапором РФ, вселяє надію на це, переконує, що так має бути. Коли Збройні Сили України (ЗСУ) звітують про успіхи в зоні бойових дій, стрічка каналу перетворюється на спростування українських новин, адміністратор намагається перемкнути увагу аудиторії на події в Бахмуті, постійно дорікаючи про втрати життів серед українських воїнів. Це особливо яскраво виражалося під час подій 22 травня 2023 року, коли два військові підрозділи ЗСУ «Російський добровольчий корпус» («РДК») і «Легіон «Свобода Росії» («ЛСР») провели розвідку на території Белгородської області РФ. На пропагандистському каналі з'явилася негативна риторика щодо подій у Бахмуті [44], а під час повітряної тривоги запостили відео з картою повітряної тривоги по областях України, де в куточку розміщений Дмитро Медведєв і

вмонтовано текст, очевидно з фільму, який промовляє: «Якщо ще є хтось живий, якщо хтось вижив, я можу дати вам їжу, надати притулок, забезпечити безпеку. Якщо мене хтось чує, хто-небудь, відгукніться» [45]. Одночасно на каналі виразили свою думку щодо подій в Белгородській області, називаючи факти про перебіг подій, без посилань на джерела, а також, прогнозуючи перемогу армії РФ над «РДК» та «ЛСР». З'ясувалося, що прогноз «Типичной Одессы» не здійснився, тому що воїни зазначених підрозділів повернулися з завдання, а станом на червень 2023 року знову знаходилися на території Белгородської області, виконуючи поставлені завдання [30; 32].

Зараз пропагандистський засіб масової інформації «Типичная Одесса» має аккаунти у таких соціальних мережах як: «Facebook», «Twitter», «Одноклассники», «Дзен», «ВКонтакте» та у «Telegram», де має найбільшу кількість підписників. Також вони мають канал на платформі «YouTube», де публікуються відео політичного характеру. Засновник охопив усі можливі інформаційні поля, а їх кількість підсилює твердження, що «Типичная Одесса» – це цілий проєкт з конкретною ціллю.

До складу редакції входить засновник проєку «Типичная Одесса» О. Сініцин та, як повідомляється на каналі, інші люди [41]. Також тут зазначається, що його команда адміністраторів знаходиться в Ізраїлі. Про місце знаходження засновника проєкту складно стверджувати, але 22 квітня 2023 року у своєму «Instagram» він виклав історію, яку потім додав у збірку історій «Скетч Рязань» (Додаток 2), тому існує припущення, що він не покидав рідне місто і знаходиться на території РФ.

Отже, «Типичная Одесса» – це інформаційний проєкт, який поширює проросійські ідеї та наративи. Встановлено, що телеграм-канал «Типичная Одесса» намагається сформувати сприятливе ставлення одеситів до Російської Федерації та викликати невдоволення Україною, її владою і воїнами ЗСУ. Також, проєкт – це місце, в якому зібралися одесити, які чекають на «руський

мір». Адміністратор та його помічники – не українці, знаходяться за межами України.

2.3. Біографія та діяльність керівництва

Засновником «Типичной Одессы» є О. Сініцин. Його персона багатогранна, адже він позиціонує себе як художника, скульптора, оператора, журналіста, публіциста, дизайнера інтер`єру і поліграфії. Родом із Рязані, наразі йому орієнтовно 33 роки. У своїх соціальних мережах він вказує, що працює у студії дизайну «Sherwood». На сайті студії у розділі «Про нас» вказано, що в команді наявна одна людина – сам О. Сініцин [139].

О. Сініцин навчався у Одеському Національному Морському Університеті на факультеті транспортних технологій та систем, та у перший же рік навчання відрахувався. Наразі невідомо щодо його вищої освіти у інших напрямках. Протягом 10 років засновник «Типичной Одессы» проживав та працював в Одесі, реставрував пам`ятники архітектури, робив розписи, створював авторські деталі інтер`єру. У 2014 році він підтримав окупацію Криму і втік до Рязані, де продовжує працювати у сфері мистецтва. На «LinkedIn» О. Сініцин вказав, що понад 9 років працює на посаді адміністратора спільноти «Типичная Одесса» [140].

За даними СБУ, керівник даного медіа є агентом ФСБ, до цього він працював позаштатним кореспондентом у «Russia Today» та у медіа-групі «РосБізнесКонсалтинг» («РБК»). Авторкою кваліфікаційної роботи було знайдено підтвердження, що він дійсно співпрацював з «РБК». На його сторінці у YouTube є відео, де він виходив в ефір через телефонний зв`язок і доповідав про ситуацію в Одесі на тему трагедії 2 травня в Будинку профспілок [151; 152; 153; 154].

Крім цього, засновник «Типичной Одессы» має власний YouTube-канал, який зареєстровано в Ізраїлі, тематика каналу – архітектура та мистецтво [141]. На деяких давно опублікованих відео стоїть плашка «Одесса как она есть», але

подивившись його інтерв'ю на YouTube-каналі «НАШИ», визначено, що О. Сініцин не мав відношення до цього проєкту, а лише із власної ініціативи надсилав туди свої відео [156]. Також на особистому каналі засновника «Типичной Одессы» було проаналізовано відео під назвою «Об Одессе. Воспоминания», в якому О. Сініцин із теплим захопленням розповідає як приїхав до Одеси вперше. Він порівняв це місто з Рязанню і зазначив, що Одеса більш яскраве, вільне, неординарне місто з цікавими людьми і особливою мовою, ніж його рідний сірий, однотипний, з сумними людьми населений пункт [155]. У відеоматеріалі відчувається його захоплення Одесою у сказаних словах, навіть через 4 роки після втечі. Це проявляється і в телеграм-каналі «Типичная Одесса», коли в постах вживають слова «наша Одесса», «наш город», навіть «родная» [42; 43]. Цікавим є той факт, що ці слова вживаються тільки щодо Одеси, а ось про Україну кажуть «ваша». Складається враження, що для О. Сініцина Одеса зовсім окреме від України місто, а одесити – не українці, а інша нація [44].

В Україні він підозрюваний за ст. 436-2 Кримінального кодексу України – виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації (РФ) проти України, глорифікація її учасників [13]. Його канал «Типичная Одесса» Служба безпеки України і Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки внесли до списку псевдоукраїнських телеграм-каналів, які працюють в інтересах Російської Федерації [17].

Влітку 2023 року на YouTube-каналі «Типичная Одесса» з'явився подкаст у вигляді прямого ефіру, де чоловік у балаклаві аналізує новини геополітики, негативно інтерпретуючи їх щодо до України, відповідає на питання в коментарях до донатів та реагує на них [145]. Хоч голос і змінено, проте у вирізі балаклави видно очі чоловіка, опираючись на переглянутий відеоматеріал в ході дослідження, можна визначити, що це саме О. Сініцин. Так само було змінено голос і у голосових повідомленнях у телеграм-каналі

«Типичная Одесса». Тобто, якщо він і має помічників у проєкті, то основну частину роботи робить сам.

Під час моніторингу соціальної мережі «Instagram» ми виявили, що у вересні 2023 року О. Сініцин перебував на тимчасово окупованій території Херсонської області в Україні, де малював стінопис на одній з будівель разом із колегою. На стінописі зображено жінку з дитиною, які посміхаються та виглядають щасливими. Тобто засновник пропагандистського телеграм-каналу займається не лише інформаційною діяльністю, а й культурною. Хто був замовником цієї роботи не згадується, проте відомо, що без згоди влади художні проєкти не реалізуються.

Отже, О. Сініцин – це громадянин Російської Федерації, який створив інформаційний проєкт про Одесу. Одночасно він є прихильником російського політичного устрою, співпрацює з російською владою та спецслужбами. О. Сініцин намагається охопити усі можливі платформи, щоб з усіх сторін вплинути на одеситів і «ждунів». Поки що, тенденцію успішності його проросійського впливу на одеситів в телеграм-каналі «Типичная Одесса» повністю відслідкувати не вдається, через закриті коментарі та обмеження у реакціях під постами. Проте на його прямих ефірах у YouTube контролювати реакцію аудиторії в коментарях до донатів йому не вдається, тому ми спостерігаємо як за прихильністю до О. Сініцина і проєкту «Типичная Одесса», так і за негативними висловлюваннями.

2.4. Розвиток і фінансування каналу

Під час дослідження «Типичной Одессы» було виявлено повідомлення із закликом підписників анонімно донатити на розвиток каналу. Наявність цього повідомлення стверджує про те, що фінансування роботи проєкту здійснюється у формі донатів від читачів каналу. З іншого боку, не виключено факт, що і

російські спецслужби можуть перераховувати кошти на цей рахунок за пропагандистську діяльність проекту.

Для ретельного аналізу збору донатів саме на каналі, потрібно внести мінімальну суму коштів у розмірі 2 євро. Автором було ухвалено рішення відмовитися від цієї дії, щоб не спонсорувати діяльність ворожого телеграм-каналу. Враховуючи валюту збору донатів, і те, що через санкції ЄС та НАТО 7 банків Росії було відключено від системи SWIFT, яка допомагає працювати із валютою, ймовірно, обрана О. Сініциним система конвертує євро у криптовалюту, яку можна вивести у фізичні рублі. Інформація про суми грошових надходжень не розголошується, система фінансування не прозора, але адміністратор каналу періодично публікує пост з реквізитами. Для деяких регіонів України ця публікація не відображається. За те адміністратор зізнався своїй аудиторії, що 55% так званої «допомоги донатами» надходить з Росії, а 25% – з інших країн [38].

Крім цього, вдалось виявити ще один спосіб збору донатів, але вже на стрімах у YouTube. Проект використовує інструмент «DonationAlerts», куди глядачі стріму можуть перераховувати будь-яку валюту, її можна вивести на електронні гаманці, а з нього на банківські картки чи крипту. Завдяки спеціальній плашці, яка показує цифру, яку хоче зібрати Сініцин О. М. за період стріму, вдалось дізнатись, що з 6 липня до 7 вересня 2023 року було зібрано більше 100 000 рублів. З'ясувалося, що на момент початку трансляції у плашці вже відображається певна сума коштів. Необхідно зазначити, що навіть на момент першого виходу у прямий ефір, у даній плашці ніколи не було 0 (нуль) рублів. Таким чином, донатити можна без наявності прямого ефіру. Припускаємо, що О. Сініцин чи його помічники попередньо самі донатять на рахунок, аби заохотити аудиторію робити те саме. Проте складно перевірити це припущення.

Отже, фінансування проєкту здійснюється за допомогою донатів від підписників і глядачів, як у телеграм-каналі «Типичная Одесса», так і на стрімах на YouTube. Існує підозра щодо можливого фінансування з боку російських спецслужб, однак це залишається лише гіпотетичною можливістю і не підтверджується конкретними доказами. Загальна інформація підкреслює неоднозначність та невизначеність фінансування проєкту через непрозорість у цій сфері.

Під час моніторингу постів «Типичной Одессы» було зафіксовано репости із каналів «Канал Форт», який позиціонує себе як медіа про Одеську область, та «Одесский юмор», який публікує характерний для Одеського регіону гумор про стереотипних одеситів. На основі набутого автором досвіду роботи з телеграм-каналами, можна зробити два припущення: репости робляться з метою піару та «переливу» підписників між каналами або у випадку, коли немає інфоприводів для погодинного постингу. У процесі дослідження виявлено, що «Типичная Одесса» не слідує принципу щогодини публікувати пост у стрічці, отже, справа полягає у зростанні числа підписок.

Розглянемо як відбувається «перелив» підписників шляхом репосту. На прикладі «Каналу Форт» простежимо процес «переливу» підписників шляхом репосту з телеграм-каналу «Типичная Одесса». Обов'язково публікація має нести підписникам «Каналу Форту» цікаву інформацію: найчастіше про скандали з працівниками Територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки (ТЦК та СП) в Одеській області, прильоти внаслідок ворожих обстрілів, попередження про події у майбутньому. Наступним етапом є можливий перегляд репосту особою прямо на каналі «Канал Форт», або перехід на «Типичную Одессу». Після потрапляння на канал, особа переглядає попередні пости, якщо там є більш цікавий контент або спільна політична думка, то вона позитивно впливає на ухвалення рішення щодо підписки. Таким чином, набираються нові підписники, а схема працює в обидві сторони.

З телеграм-каналом «Одесский юмор» ситуація інша. Припускаємо, що репости з нього використовують, щоб «розбавити» стрічку «Типичной Одессы», коли немає потрібного контенту, інфоприводів для засудження та скандалів, бо паблік не сповіщає про всі події в Одесі, лише про провокативні. В свою чергу, «Одесский юмор» лише набирає підписників з «Типичной Одессы» і не робить з неї репостів. Враховуючи частоту репостів між вищезгаданими трьома каналами, можна зробити висновок, що вони є частиною проекту О. Сініцина і допомагають у розвитку проекту «Типичная Одесса».

Схожу схему піару було зафіксовано і з відверто російськими каналами. За допомогою «TGStat» вдалось визначити, що періодичні репости з «Типичной Одессы» роблять телеграм-канали «Каргач», «Казачья Лопань Z», «Вести по РЛС+Квадрат», «ЧВК ZOV», «Open Ukraine | Открытая Украина» та інші (Додаток 1). Зафіксовано, що на момент здійснення цими каналами репостів з «Типичной Одессы», відбувалося збільшення їх підписників. Характер назв каналів дав підстави вважати, що аудиторія з них приходила російська, а кількість відписок через деякий час свідчить про те, що вона не є постійною.

Для детального аналізу було обрано контент «Типичной Одессы», який репостили 17 вересня 2023 року російські телеграм-канали, що мають більше 1000 підписників. «Open Ukraine | Открытая Украина» та «lpr l» переслали собі на канали інформацію про приліт внаслідок ворожої атаки на м. Чорноморськ Одеської області [28; 27]. «Новости Z» репостнули відео роботи українського ППО в Ізмаїльському районі Одеської області [31]. «Казачья Лопань Z» зарепостила повідомлення про те, що на селище міського типу Таїрово в Одеському районі їдуть пожежні машини. Канал «Управление Z» в цей день моніторив ворожу атаку на Одесу та зарепостив публікацію «Типичной Одессы» про те, що відкривати вікна під час бомбардування холодно, а тримати їх закритими – небезпечно, бо розіб`ються [134].

Практика збільшення кількості підписників за рахунок повітряної тривоги і чергової ракетної чи безпілотної атаки на Україну дійсно існує, вона широко використовується навіть українськими каналами, а найбільше підписників приходить, коли є наслідки, які підтвержені фото- та відеофіксацією. Телеграм-канал О. Сініцина не є виключенням, він «росте у підписках» під час російської повітряної атаки на Одесу, але за рахунок російських ресурсів. В цей день на канал «Типичная Одесса» підписалось 280 осіб, проте за наступні три дні відписалось 217 – припускаємо, що нові підписники, ознайомившись з наслідками, покинули його через відсутність зацікавленості іншим контентом. Деяка кількість підписників все одно залишається, тому аудиторія «Типичной Одессы» збільшується. Також було помічено факт, що в самому телеграм-каналі не зафіксовано репостів з відверто російських телеграм каналів. Це може бути пов'язано з тим, що «Типичная Одесса» намагається приховувати свою приналежність до відверто російських публіків, які відкрито підтримують «Спеціальну воєнну операцію» Росії в Україні, або не має на меті піарити їх.

Отже, аудиторія «Типичной Одессы» збільшується за допомогою репостів та «переливів» підписників між різними телеграм-каналами на основі вражаючого контенту. «Типичная Одесса» не піарить російські канали у своїй стрічці, але робить це зі своїми каналами. Збільшення кількості підписників може бути тимчасовим і вони можуть відписуватися після того, як подивляться наслідки подій, про які було опубліковано в репостах. Попри відписку, канал росте та розвивається, але аудиторія збільшується не українцями, а росіянами. Фінансується канал за допомогою донатів від аудиторії.

2.5. Аудиторія «Типичной Одессы» та її поведінка

У зв'язку з тим, що девелопер П. Дуров створив месенджер «Telegram», як повністю закрити систему для обміну даними, більшість інформації тут

прихована. Тому не існує можливості подивитися сторінки підписників «Типичной Одессы», хоча б фото, аби визначити вік та стать, або номери мобільних телефонів, щоб зробити певні висновки. На самому каналі коментарі під постами заборонені, тому визначити реальні настрої певної кількості аудиторії не можливо, адже на канал підписані не лише проросійськи налаштовані люди, а й українці, які, умовно, хочуть побачити черговий «прильот» російської ракети в Одесі. Проте, дивлячись на аналіз характеру контенту, кількості переглядів і реакцій на пости та опитування, дають можливість визначити загальні ознаки аудиторії.

За період роботи над дослідженням інформаційної політики «Типичной Одессы», вдалося приблизно визначити його цільову і поточну аудиторію, яку зібрав пропагандистський канал. Цільовою аудиторією каналу, тобто тих, на кого розраховані публікації О. Сініцина, є, як проросійськи налаштовані люди, які підтримують ідею, входження Одеси до складу Російської Федерації, вони є прихильниками російської культури, державного устрою, ідеологій, менталітету та СРСР, про що і свідчить пропагандистська стрічка «Типичной Одессы». Поточною аудиторією визначено ту, яка сформувалась на каналі.

З'ясовано, що аудиторія каналу – це російсько- і українськомовна молодь та люди середнього віку; ті, хто не хоче шукати альтернативну інформацію; піддатливі до пропаганди росіяни та українці; споживачі з російськомовних регіонів; ухильники мобілізації; одесити за кордоном; люди, які можуть відрізнити пропаганду, але читають заради розваги; науковці, які вивчають пропаганду; російські військові; російські журналісти, пропагандисти, адміністратори телеграм-каналів.

Частково визначити склад аудиторії стало можливим за допомогою рубрики «Нам пишуть». Вона існує у вигляді скріншотів повідомлень, які пишуть підписники у бот пропозицій і зворотного зв'язку каналу. Можливо, не всі повідомлення звідти дійсно написані одеситами чи підписниками. Іноді

зустрічаються скріншоти, у яких використовуються такі російські слова і мовні звороти, які українці рідко використовують, коли говорять чи пишуть російською мовою. До того ж, такого роду публікації не завжди публікуються у форматі скріншоту з бота. Тому існує припущення, що адміністратор каналу іноді пише текст від імені підписника, щоб більше вплинути на аудиторію [33; 53].

Мова ведення каналу вказує на те, що його читають ті підписники, які розуміють і знають російську мову. Історично склалося, що цією мовою володіють як росіяни, так і значна частина українців. Враховуючи, що канал присвячений Одесі, а одесити – українці, які знають державну мову України, також можуть послуговуватися російською мовою. Тому їх було віднесено до секції російсько- і українськомовних людей. Такий висновок можна зробити на основі того, що мешканці міста надсилають каналу свої думки з приводу певних подій в Україні, коментують роботу ТЦК та СП в Одесі або розповідають про наявні проблеми у місті. У свою чергу, канал публікує скріншоти таких повідомлень, чим засвідчує перед підписниками факт участі місцевих мешканців в ознайомленні з його матеріалами [46; 47; 48]. Крім того, відомо, що канал читають також росіяни, які знаходяться на території Російської Федерації. Так, на честь подій в Одесі 2 травня 2014 року, проєкт «Типичная Одесса» запустив флешмоб, під час якого потрібно було роздрукувати на папері макет з картинкою Будинку профспілок в Одесі, вписати своє місто і сфотографувати це на фоні визначної пам'ятки [49]. Результати ініціативи опублікували у стрічці каналу 2 травня 2023 року, на папірцях були вписані міста Санкт-Петербург, Новоросійськ, Москва, Томськ і Мурманськ [50; 51; 52]. Це доводить, що люди, які перебувають на території Російської Федерації, також підписані на канал. Серед фото було виявлено кадри з міст Беррі провінції Онтаріо у Канаді, Тирасполя у Молдові і з Геттінгена у Німеччині, тому вони були віднесені до секції розподілу аудиторії

за мовою. Під час наукового спостереження за розвитком каналу, було з'ясовано, що підписниками є росіяни, які доєднуються після реклами «Типичной Одессы» на російських телеграм-каналах.

Визначено, що аудиторія телеграм-каналу «Типичная Одесса» – це молоді і середнього віку люди, які мають високі або мінімальні технічні знання у сфері користування соціальними мережами і месенджерами. Ця категорія людей володіє знанням про можливості додатку «Telegram», навичками та умінням підписатися на канал і відправити контент чи текст у бот пропозицій каналу, поставити реакцію під постом. Тому ми вважаємо, що саме з таких вікових категорій складається аудиторія каналу.

Враховуючи той факт, що і надалі продовжується взаємодія з каналом, спонсорування його контентом, фінансування, стеження за оновленнями, реагування під постами, можна стверджувати, що дані підписники піддатливі до пропаганди і не хочуть шукати альтернативну інформацію.

За статистикою сайту «TGStat» у вересні 2023 року, канал щоденно читає 64% підписників – більше половини від усієї кількості (Додаток 3). Залучення уваги аудиторії має високий рівень, але реакції під постами підтверджують вплив пропаганди лише на певну кількість людей, деякі підписники вибором емодзі показують свою проукраїнську позицію.

Для прикладу було проаналізовано реакцію аудиторії на публікацію, яка дискредитує владу України [54]. У змісті повідомлення йдеться про нібито початок контрнаступу української армії, хоча на момент публікації офіційно його не було оголошено. Адміністратор стверджує, що українська влада повідомить про офіційний початок визволення земель лише тоді, коли результат буде позитивний. Так, було помічено приблизно 1400 реакцій емодзі «100», що в мережі означає «100 балів» – варто припустити, що проросійська аудиторія показала, що підтримує думку автора. На противагу даній дії їм, свої реакції з емодзі «палець униз» залишили близько 495 підписників, які, напевне,

засвідчили свою незгоду з поданою інформацією. Також було проаналізовано реакцію аудиторії на публікацію, яка не несе у собі проросійський підтекст [108]. Повідомлення також зазначає про український контрнаступ, але воно публікується у жанрі замітки з посиланням на видання «Washington Post» та «ABC». Підписники поставили 410 емодзі «пальців до гори» і 231 емодзі «смайлик посміхається», які, на нашу думку, підкреслюють те, що люди задоволені початком контрнаступу. У даному випадку, у меншості залишилась та група, яка не задоволена новиною. Свідченням цьому є поставлені 93 «пальці вниз» і 70 «розгніваних смайликів». Таким чином визначено, що на канал підписані не лише «ватна» і проросійська аудиторія, а громадяни, які можуть відрізнити пропаганду, але читають канал заради розваги, отримання забороненої для публікації в українських медіа інформації, дослідження та слідкування за його діяльністю. За особистим досвідом автора також відомо, що можна штучно «накрутити» реакції під постами. «Накрутка» відбувається від 1000 реакцій на одному емодзі. Порівнюючи два пости, існує припущення, що на проросійський пост застосували цей метод.

Під час дослідження підписників було проаналізовано результати опитування каналу на тему «Коли визнають падіння Бахмута?» [56]. Воно було опубліковане після повідомлення, що ЧВК «Вагнер» 20 травня 2023 року захопили місто, тому сенс опитування має негативну забарвленість [55]. Варіанти відповідей виглядають двосторонньо. Поглянувши на них вперше, не розуміючи контексту і не прочитавши попередні пости, респондент може випадково обрати невірну відповідь, чим втрапить у «пропагандистський капкан». Так, з 19 070 респондентів, 41% проголосував за варіант відповіді «Ніколи». Середньостатистична особа з проукраїнською позицією, за умови, що не знає контексту, обрала б цей варіант в сенсі засвідчення своєї незгоди щодо падіння Бахмута. Проте відповідь побудована так, що особа віддасть голос за те, українська влада ніколи не визнає падіння Бахмута. Об'єктивно

оцінити результат голосування за цей варіант відповіді неможливо, тому що за нього могли проголосувати як проукраїнськи налаштовані підписники, так і проросійськи. Інші варіанти відповідей цілком односторонні – 30% віддали голос за «Протягом тижня» – це вказує на кількість підписників, які підтримують російську сторону у повномасштабному вторгненні Росії в Україну. До них увійшли й варіанти «Через місяць» – 16%, «Сьогодні» – 10% і «Через рік» – 3%. Навіть, якщо позначити, що варіант «Ніколи» – це проукраїнська відповідь, а інші проросійські, то результат був би – 59% респондентів проросійські, а 41% – ні. Все ж, прибічників Росії на телеграм-каналі «Типичная Одесса» більше.

Під час моніторингу публікацій на каналі, було виявлено декілька негативних повідомлень в сторону О. Сініцина та діяльності «Типичной Одессы». В скріншоті подано текст від людини з нікнеймом Tarhun, який нецензурно висловлюється про адміністратора телеграм-каналу (Додаток 4). Останній же прагнув показати своє байдуже ставлення до вираження подібних думок аудиторією, нецензурно висміявши підписки на канали відеоігор Тархуна, але з іншої сторони, дав нам підставу зробити висновок, що деяка аудиторія каналу не підтримує О. Сініцина та відчуває до нього неприязнь. В телеграм-каналі також було опубліковано скріншот із соціальної мережі «Facebook» із коментарями Олександри Богобоящої та Дмитра Шушуєва про «Типичную Одесса», де вони стверджують, що «Типичная Одесса» – це «сборище ватников», у стрічці контент просякнутий «пропагандою за В. Путіна», а адміністратор та команда видають себе за одеситів [61]. Проукраїнську думку та негативне ставлення до каналу виразив й одесит з нікнеймом Дмитро, який заявив, що в Одесі є багато людей, які вірять в Україну, й побажав адміністратору та його проросійським підписникам негативних наслідків [80]. Дмитра висміяли як адміністратори, так і проросійськи налаштовані підписники. Припускаємо, що таких повідомлень

багато, проте «Типичная Одесса» не часто демонструє їх на каналі. Лише у випадках, коли вчергове хочуть висміяти українців на каналі.

До зазначеної класифікації аудиторії також увійшли «ухилянти» (військовозобов'язані чоловіки, які не прагнуть йти на фронт та захищати територіальну цілісність України). Тому що «Типичная Одесса» активно повідомляє про місця локації працівників ТЦК та СП на вулицях міста. Отже, ми робимо висновок, що дана інформація є затребуваною, а отже, і користується популярністю серед «ухилянтів». Вони також співпрацюють із каналом та надають відповідну інформацію в бот зв'язку з адміністратором.

На основі вищезазначеного, визначено та розподілено на секції аудиторію телеграм-каналу «Типичная Одесса». З'ясовано, що частина підписників усвідомлює, що канал є проросійським, допомагає зі збором інформації: відсилає відео- та фотоповідомлення, описує засвідчену особисто ситуацію. Реакції на публікації і відповіді на опитування підтверджують, що значна частина аудиторії підтримують думки адміністратора та ідею «русского мира».

Крім цього, на каналі виявлено підписників, які підтримують Україну і читають проросійський канал для того, щоб слідкувати за новими тенденціями пропаганди, вивчати публікації на наявність російської пропаганди, шукати інформацію, порівнювати її із українським фактажем та інтерпретацією для встановлення «істини», або прагнуть терміново дізнатися про місце прильоту від ракети чи іранського безпілотного літального апарату «Shched» в Одесі.

РОЗДІЛ 3

ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТЕЛЕГРАМ-КАНАЛУ «ТИПИЧНАЯ ОДЕССА»

3.1. Специфіка висвітлення перебігу подій російсько-української війни

24 лютого 2022 року Збройні сили Російської Федерації перетнули кордон України та обстріляли українські міста ракетами. Російській агресії зазнала й Одеса – ракети почали атакувати місто з 5-ї ранку. О 9:46 в «Типичной Одессе» з'явилося повідомлення із закликом одеситів подбати про свою безпеку у період воєнного стану [57]. Меседж був без політичного підтексту, поради, як для першого дня воєнного стану, були цілком логічні. Як і в інших регіональних телеграм-каналах, в «Типичной Одессе» публікувалися відео та фото, які висвітлювали поточні події в Одесі. В цілому, на той момент «Типичная Одесса» не виглядала як проросійський телеграм-канал. Крім того, простежено, що адміністратор «мобілізував» канал, змінивши характер контенту з фотографіями міста, анекдотами та історичними фактами на повне висвітлення подій у місті, щоб активно надавати потрібну та корисну інформацію одеситам. Це визначено на основі того, що перед повномасштабним вторгненням Російської Федерації в країну стрічка каналу не оновлювалася майже 6 місяців, а до цього стрічка каналу не мала відкритого проросійського контенту. Хоча в російській соціальній мережі «Вконтакте» «Типичная Одесса» вела проросійську діяльність з 2014 року.

Попри висвітлення воєнної ситуації в Одесі, в телеграм-каналі «Типичная Одесса» виявлено резонансні новини з інших регіонів України. В стрічці містилися і новини з Румунії – зникнення з радарів літака МіГ-21 та вертольота ІАR-330, який розбився через погану погоду [60]. Також виявлено новини з Росії – про блокування платформи «YouTube» на її території чи вихід компанії

«Coca-Cola» з російського ринку [58; 59]. Такі новини на той момент не були рідкістю для проукраїнських телеграм-каналів, тож звичайній аудиторії було складно одразу визначити проросійськість «Типичной Одессы». Водночас, враховуючи діяльність проєкта О. Сініцина у інших соціальних мережах, до початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну, телеграм-канал «Типичная Одесса» став лише черговим ресурсом, де можна безперешкодно поширювати проросійську позицію саме на українську аудиторію, адже соціальні мережі російського походження заблоковані в Україні, а месенджер «Telegram», у зв'язку з війною, набув широкої популярності. Припускаємо, що О. Сініцин почав більше просувати телеграм-канал «Типичная Одесса» саме через цей факт. На момент 25 лютого 2022 року канал мав 465 підписників (Додаток 5). Далі їх кількість лише зростала, а адміністратор став приділяти більше уваги «упаковці» контенту.

Під час контент-аналізу було виявлено такі рубрики: «Нам пишут», «#ТОзаГраницей», «#ПодкастыТипичнойОдессы», «#Одесские_факты», «инсайдыТО» та «Повестковый Дайджест». Ці рубрики періодично з'являються між новими і старими фотографіями Одеси, цитуваннями уривків з книжок російських письменників про місто, односторонніми постами та об'єктивними новинами.

Рубрика «Нам пишут» – це звичайна практика для телеграм-каналів, але «Типичная Одесса» використовує її у пропагандистських цілях. Візуально рубрика існує, як скріншоти повідомлень від підписників адміністратору каналу в бот зворотнього зв'язку, або іноді текст публікується одразу в пост. Такі повідомлення супроводжуються незадоволенням одеситів, яким є що сказати про проблеми в місті і в Україні. В цій рубриці подаються лише односторонні коментарі на користь Росії та ніколи немає протилежної думки. Загалом рубрика виглядає, як намагання адміністратора ізолювати свою аудиторію від можливості побачити різні думки одеситів, самотійно

проаналізувати інформацію та сформувані власні висновки. Таким чином «ватники» (особи, які підтримують нинішній російський політичний режим та зовнішньополітичний курс Російської Федерації), бачать, що в місті ще є односторонці, тому можна нарощувати свою прихильність до Російської Федерації та чекати на її панування в Одесі. Через це в Україні «фанатів» Кремля називають «ждунами».

Так звані «листи до редакції» містять: заклики одеситів ухилитися мобілізації [35; 62; 63]; історії про одеситів, друзів, родичів, яким, звичайно ж, незаконно дали повістки [37; 64]; висловлювання з приводу подій 2 травня в одеському Будинку профспілок [65; 66; 67]; коментарі «одеситів» з приводу ситуації в Україні; коментарі «жителів Одеси» про приїжджих людей з інших областей України [68; 69; 70]; висміювання української мови [71; 72; 73]; коментарі з приводу російської мови в Одесі [74; 75; 76]; висміювання української культури [77; 78; 79]; скарги на ДТЕК [81; 82; 83]; «ви не одні» [84; 85].

Крім того, тематика рубрики «Нам пишуть» завжди різна. Вона збігається з поточними подіями, які відбуваються в Одесі, або, якщо немає інфоприводів з міста, починається обговорення перебігу справ в Україні.

Треба зазначити, що ім'я та час надходження повідомлення завжди приховані заради анонімності. Визначити, написав його адміністратор сам собі, або реальна людина – складно, їх нікнейми приховані, тому про достовірність стверджувати неможливо. Однак, осіб, які виражають свої негативні думки з приводу адміністратора «Типичной Одессы», або щодо діяльності телеграм-каналу, – не приховують. Як у випадку із вже згаданими користувачами Tarhun, Дмитром та іншими.

Для більш детального вивчення теми, автором було написано у бот зворотнього зв'язку питання, яке стосувалося актуально обговорюваної теми у рубриці в один із днів дослідження, – «Якщо Одеса не Україна, тоді чия вона?».

Як результат – мовчазне блокування від адміністратора. Тобто думки проукраїнських одеситів якщо не висміюються, то просто блокуються, а вигідні каналу тексти однозначно мають шанс потрапити у стрічку публікацій. При чому, заблоковані підписники зможуть продовжувати читати канал, але писати в бот зворотнього зв'язку вже ні.

Рубрика «#ГОзаКордоном» існує за рахунок фотографій, які надсилають підписники. Вона представлена у вигляді фото, де на фоні визначного місця, пам'ятника чи споруди за кордоном люди фотографують свій телефон, на якому відкрито сторінку телеграм-каналу «Типичная Одесса» [86; 87]. Такі фото надсилають навіть із Російської Федерації [88; 89]. Вона демонструє, що творці фото підтримують діяльність та проросійські погляди, які транслює канал, навіть, якщо знаходяться за межами України та Росії.

У січні 2023 року на каналі з'явився перший голосовий запис із коментарем адміністратора [90]. У рубриці «#ПодкастыТипичнойОдессы» було змінено голос за допомогою спеціальної програми, аби не викрити адміністратора. Порівнявши манеру говору голосу з подкасту із дослідженими відео на особистому каналі О. Сініцина, було визначено, що записує їх саме він. В цій рубриці адміністратор коментує різні події, але в основному засуджує нинішню владу в Україні та обережно натякає на те, що Російська Федерація та її державний устрій кращі [91; 92]. В голосових доріжках О. Сініцин грає із тональністю голосу, підвищуючи та понижуючи його під час транслювання інформації. Так він акцентує увагу на тих думках, які йому потрібно вкласти в голови аудиторії. Як відомо, зміна тональності впливає на емоції, чим здійснює вплив та провокує людей до взаємодії. Визначено, що у цьому випадку, провокується ненависть до влади України та всього українського.

В рубриці «#Одесские_факты» присутні як унікально створені листівки, на яких зображені російські особистості, старі документи, фото подій, які пов'язані з Одесою в минулому [93], так і старі фото без графічної обробки.

Пошук за фото в «Google» не виявив першоджерел листівок, отже, О. Сініцин створює їх самостійно у редакторській програмі. Також на це вказує відео, в якому він демонстрував роздруковані листівки, які колись продавав [150]. Дослідження його біографії підтвердило, що він володіє навичками роботи з фотошопом зображень і монтажем відео. Зроблений наближений скріншот одного із використаних фото в листівці, допоміг визначити, що першоджерелом зображення є російське видання «Экспресс Газета», яке опублікувало фото та інформацію про Деппа Миколая Олександровича із посиланням на матеріал українського журналу «Блік» [111; 149]. В пошуках першоджерел для створення згаданих листівок, також було досліджено інший проєкт О. Сініцина – «Секунды Истории» [142]. На момент 2013 року джерелом інформації для нього слугував також інтернет. Документ, який було продемонстровано у відео, виявлено на сайті проєкту «Об Одессе с любовью!» Ю. Парамонова [138].

За допомогою проведених автором досліджень саме історичних фотографій Одеси, які були опубліковані вже у 2023 році, визначено, що їх також було взято з інтернету. О. Сініцин лише накладає фільтр, чим змінює стан цифрового зображення. Пошук за фото в «Google» показав, що фото з поста «Одесса, 1976 год. Вид на порт» було взято із матеріалу української агенції «РБК-Україна» (2010 року агенція вийшла зі складу російського холдингу «РосБізнесКонсалтинг») [109; 4]. Дослідження джерела іншого фото показало, що О. Сініцин запозичив його в матеріалі видання «Одесская Жизнь» [135; 110]. Таким чином, визначено, що адміністратор телеграм-каналу «Типичная Одесса» не має зв'язків із одеськими архівами, для своєї діяльності він використовує матеріали українських та російських ЗМІ. Для того, щоб фото виглядали по-іншому, він обробляє їх в спеціальному редакторі.

На думку автора досліджуваної роботи, вищезгадана рубрика існує не задля того, щоб показати підписникам, що за часів Російської імперії чи в період Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР) в Одесі жилося

краще, ніж в часи незалежної України. За результатами попереднього дослідження інформації про О. Сініцина було встановлено, що він захоплюється історією Одеси, йому цікаво досліджувати її та поширювати на широкий загал, тому на каналі присутній такий контент. З'ясовано, що Україну він ненавидить, тож історичних фактів про Одесу за останні 32 роки із підписом «Одеса, Україна» в цій рубриці немає.

Рубрика «Повестковый Дайджест» з'явилася в той час, коли військовозобов'язані одесити почали уникати зустрічі із представниками ТЦК та СП на вулицях Одеси. Вона тричі змінювала формат: спочатку це були короткі повідомлення із адресами місцезнаходження військкомів, потім локації оформлювали в пост із декількома адресами, аж поки не з'явилася карта із відмітками позицій роздачі повіток [94; 95; 96]. Мапа та таблиця оновлювалися кожного дня, по мірі надходження інформації від одеситів. Проте існувала вона не довго, сайт припинив свою роботу і рубрика знову повернулася до формату текстових повідомлень на каналі. В свою чергу, адміністратор періодично додає правила «Що робити, коли видають повістку» [36].

Виявлено попит від одеситів, і водночас, вигоду для проросійського каналу. Повідомляти локацію представників ТЦК та СП вигідно, щоб одесити не йшли на фронт, не вбивали російських нападників, та не захищали Україну, адже таким чином збільшиться шанс того, що російська армія добереться до Одеси і О. Сініцин зможе сюди повернутися, а з іншого боку – канал набирає підписників, і, якщо вони не підтримують «Спеціальну військову операцію» (СВО) Росії та «визволення Одеси» зараз, то хоч частково підпадуть під вплив кремлівської пропаганди. Можливо, «ухилянти» не мають проросійських поглядів, але й захищати кордони України не воліють.

В рубриці «инсайдыТО» адміністратор подає інформацію «від своїх інформаторів», часто із російськими наративами та, як зараз прийнято говорити, «за методичкою російської ПСО». «Секретна» інформація та

«чутки» з'являються на каналі паралельно із подіями в Одесі, як от про мобілізацію в Одеській області [100], про «дії американців» в одеському порту [101], про ситуацію в одеському управлінні ТЦК та СП [102], страшну епідеміологічну ситуацію в Одесі та на Херсонщині після того, як росіяни підірвали Каховську ГЕС, але не кажучи, що це їх заслуга, і не підкріплена доказами інформація про біолабораторії на нашій території [103], наявність яких спростував Центр протидії дезінформації [14]. Інша інсайдерська інформація стосується України та її міжнародних партнерів – поділ України між ЄС, США та Росією [104], «відмова» українських солдатів від ведення служби на фронті [105] чи документи, в яких наказано зарезервувати працівників нафтогазодобувної галузі [106]. Телеграм-каналу «Типичная Одесса» вигідно мати таку рубрику, щоб поширювати російську дезінформацію. Тому що, можна поширити інформацію, посилаючись на недостовірне джерело – інсайдера, а у разі не підтвердження поданого, заявити про власну непричетність. Але поки Центр протидії дезінформації зверне увагу та випустить спростування на ворожу брехню, українські громадяни вже встигнуть вдатися до панічних настроїв, визначити, що це була ПСО, й заспокоїтись.

Частково телеграм-канал «Типичная Одесса» спонсорується контентом від підписників. На каналі, з дня початку повномасштабного вторгнення, публікують роботу ППО, місця влучання ракет та БПЛА, фото локації військових по місту та блок-пости [97; 98; 99]. Повідомлення із закликом надсилати фото й відео надзвичайних ситуацій, пов'язаних із черговою ракетною чи дротною атакою Одеси, з'являються кожної повітряної тривоги та за її відсутності [107]. Громадяни надсилають контент в бот зворотнього зв'язку попри те, що статтею 114² КК України це заборонено [8]. Попри нагадування экс-речника ОВА Сергія Братчука: «...будьмо чемними», адже це

коригує атаки ворога, і відео з вибаченнями тих одеситів, які поширювали секретну інформацію, підписники продовжують надсилати нові матеріали.

Під час дослідження було звернено увагу на ряд подій, які телеграм-канал «Типичная Одесса» висвітлював особливо.

В період визволення Збройними силами України Херсону з-під російської окупації основною тезою публікацій було те, що його не звільнять, а якщо це відбудеться, то не через заслуги української сторони. Про це свідчить проаналізоване на каналі опитування, в якому підіймалося це питання. Варіантами відповідей були «Битва за Херсон і успішний захист його ЗС РФ», «Не буде ніякої битви за Херсон, що ви починаєте» і «Здача Херсона». При цьому, варіантів для голосування проукраїнських підписників знову немає [123]. В день, коли звільнення Херсону з-під російської окупації було офіційно проголошено, на каналі прокоментували цю подію двома постами: перша публікація супроводжувалася зображенням гієн із текстом про те, що ЗС РФ самі покинули Херсон, а не невизначена особа добилася цього [122]; другий пост мав ілюстрацію дорослої особи акули, яка виступає в образі США, і яку оточили риби-прилипали, які виступають в образах В. Зеленського, В. Залужного, М. Подоляка і О. Арестовича під супроводом тексту: «Коли все робиш сам» [121].

В руйнуванні Каховської ГЕС на Херсонщині О. Сініцин звинуватив Україну. Посилаючись на інформацію, знову ж, від інсайдерів, в подкасті він заявив, що Україна відкрила всі засувки на Запорізькій ГЕС, через що потік води «продавив» раніше пошкоджені ракетними ударами конструкції Каховської ГЕС, тому вона зруйнувалася [124]. Необхідно підкреслити, що Служба безпеки України звинуватила у пошкодженні станції ЗС РФ шляхом підриву. Західні партнери України ще не визначилися із винуватцями події, чим і скористався О. Сініцин для створення чергової дезінформації і спекуляцій [125].

Демонтаж пам'ятника «Засновникам Одеси» – Катерині II та її сподвижникам Хосе де Рібасу, Францу де Воллану, Григорію Потьомкіну та Платону Зубову спровокував активну агресію на каналі. Процес підготовки до рішення про демонтаж супроводжувався критикою влади і одеських активістів, які проявили ініціативу в цьому питанні [127; 128; 129]. Коли стало зрозуміло, що пам'ятник не залишиться на місці, О. Сініцин записав подкаст, в якому закликав своїх підписників не брати участь в голосуванні за демонтаж, лякаючи людей тим, що їх дані будуть використані проти них, в плані політичних поглядів [130]. Зрештою, «Типичная Одесса» висловила сподівання, що пам'ятник повернуть на місце у майбутньому, як це було зроблено у 2007 році, аргументуючи тим, що історія циклічна [126].

Тема «Бахмута» використовується каналом регулярно, у якості дорікання до подій чи насміхання над владою України, працівниками ТЦК та СП, проукраїнськими підписниками. Під час української оборони Бахмута застосовувалася російська інформаційно-психологічна операція (ІІСО), ціль якої була змусити українське суспільство тиснути на владу та воєнне керівництво, щоб вони припинили оборонні дії. Телеграм-канал «Типичная Одесса» не тільки підтримав ІІСО, а й створив пропагандистський стереотип, що в цьому місті Україна несе великі втрати. При цьому секретар РНБО України А. Данилов зазначив, що українських втрат у битві за Бахмут було у 7,5 разів менше, ніж у РФ [159]. Екс-заступник міністра оборони України вказувала які наративи щодо Бахмута використовувалися російською ІІСО [21]. Під час аналізу постів «Типичной Одессы» були виявлені: пост про нібито суперечності між військово-політичним керівництвом щодо рішень по Бахмуту [131], пост, який дискредитує особисто Командувача сухопутних військ [132] і пост, який стверджує про політичні підтексти воєнних рішень [133]. Тобто, під час висвітлення подій в Бахмуті «Типичная Одесса» діяла у пропагандистських інтересах.

Протягом двох років російсько-української війни Збройні сили Російської Федерації багато разів вражали енергосистему Одеської області, через що вона тепер слабка до впливу негоди і низької температури повітря. Під час снігопаду 26 листопада 2023 року в Одесі негода спричинила наслідки у вигляді втрати електроенергії та теплопостачання деякими населеними пунктами в Одеській області й в Одесі зокрема. Жителі міста писали в телеграм-канал з приводу стрибків напруги в будинках, де ще було світло, а адміністратор використовував ці повідомлення, щоб звинуватити владу в брехні щодо ремонту енергооб'єктів до періоду опалювального сезону. Так, він зазначив, що жодна російська ракета не винна в тому, що відбувалося в той момент, проте напруга все одно стрибала [118]. В цьому випадку використовувалася й рубрика «Нам пишуть», в якій нібито одесити звинуватили в продажі не відомо ким гуманітарної допомоги у вигляді генераторів від західних партнерів України та відсутності ремонту електрообладнання [119; 120]. Факт значного впливу негоди було проігноровано, тому що до стрибків та втрати напруги на Одещині призвели й падіння дерев на електродроти та пошкодження електроопор. Водночас на каналі були опубліковані такі факти наслідків, але вони не були вигідні каналу, тому на них не акцентували увагу. Варто зазначити, що Одеська область не єдина, хто постраждав в той день від снігопаду. Міністерство енергетики України подавало звіт про наслідки негоди у 16 областях України [34].

Отже, встановлено, що телеграм-канал «Типичная Одесса» публікує інформацію з засудженням української влади, підтримує агресію Росії проти України, просуває проросійські ідеї та погляди. Контент каналу – це сучасні фото та відео одеських вулиць, двориків, моря, котів, будинків, історичні факти, історичні фото, подкаст, новини, чутки та заборонені файли, що загрожують безпеці одеситів. Тема будь-чого українського обов'язково подається негативно, альтернативної точки зору немає, або вона висміюється.

Таким чином, не дотримується баланс думок, а для читача відсутня можливість самостійно обдумати новини та події, щоб визначити свою позицію.

3.2. Позиція телеграм-каналу щодо мобілізаційних процесів в Одесі

Телеграм-канал «Типичная Одесса» не підтримує мобілізацію військовозобов'язаних чоловіків в Україні, зокрема в Одесі. Яскравим прикладом цьому є рубрика «Повестковый дайджест», яка є постійною. Проте на каналі простежено й інші інструменти, які закликають одеситів уникати мобілізації.

Під час дослідження було опрацьовано 9 постів, деякі марковані хештегом «#подслушаноТО», під назвою «Сводка по «неврученним» повесткам», які публікувалися на каналі лише у січні, липні та серпні 2023 року. Через незначну кількість таких текстів і, місцями, не реальну інформацію в них, припускаємо, що вони частково вигадані або подані з перебільшенням окремих фактів. Мета досліджених постів – спровокувати військовозобов'язаних одеситів відмовитися від повістки.

В згаданих постах містяться історії жителів Одеської області, які «відбивалися» від працівників ТЦК та СП, тікали від них, або були свідками таких подій [112]. На неправдивість поданих історій в даних постах «Типичной Одессы» вказує три факти: посилання на «інсайдерів», відсутність доказів та відсутність підтвердження інформації в офіційних джерелах. «Інсайдерська» інформація позначена хештегом, на думку автора досліджуваної роботи, щоб О. Сініцин міг уникнути відповідальності за поширення неправдивої інформації, якщо проросійські підписники не повірять. Також є припущення, хештег використовується для того, щоб піддатливі до пропаганди українці, думали, що отримують ексклюзивну інформацію, яка спонукає їх до більшої довіри і зацікавленості телеграм-каналом «Типичная Одесса». Відсутність доказів знову прикривається «анонімністю», адже зустрічаються історії, де не

вказано й населеного пункту, в якому вони сталися, імена учасників чи очевидців також приховані, а подекуди не зрозуміло, яким чином підписник був причетний до ситуації чи як він в ній опинився.

Фактчекінг показав, що подані ситуації відсутні на сторінках Головного управління державної служби з надзвичайних ситуацій України в Одеській області, Одеського районного управління Головного управління державної служби з надзвичайних ситуацій в Одеській області, Головного управління Національної поліції в Одеській області чи Одеського обласного територіального центру комплектування та соціальної підтримки. Ситуація, в якій чоловік спалив три будинки представників ТЦК та СП в селі Петровівка Одеської області і намагався підпалити місцевий відділок поліції, повинна була з'явитися на сторінках пожежників і поліції, проте інформація про це відсутня [113]. Додатково проведено пошук в проукраїнських телеграм-каналах «Новости Одесса | Одеса», «Курс Одесса», «Думская. Новости. Война в Украине», «Одесса как она есть», «Підслухано Одеса Новини | Подслушано Одесса», в яких немає інформації «від підписників» про такий випадок в області. Тобто, факт підпалу не підтверджено, а інформація в пості «Типичной Одессы» – вигадана, або перебільшена. Інший досліджуваний випадок – житель села Пужайкове «взяв в полон» працівника ТЦК та СП у своєму домоволодінні на три доби [114]. На офіційному сайті Головного управління Національної поліції в Одеській області чи Одеського обласного територіального центру комплектування та соціальної підтримки про це не повідомляється, попри резонанс, тож і ця інформація є сумнівної якості.

Адміністратор «Типичной Одессы» коментує і негативно інтерпретує нововведення, процес та результат мобілізації в Україні. Було досліджено реакцію О. Сініцина на коментар начальника управління персоналу штабу Сухопутних військ ЗСУ Р. Горбача про мобілізацію обмежено-придатних до служби чоловіків для служби не у бойових частинах. Адміністратор «Типичной

Одессы» інтерпретував цю новину так, що такі чоловіки можуть не потрапити в небойові частини, а тому нововведення означає звичайну мобілізацію ще однієї категорії громадян [115]. Обмежено-придатних до служби українців чоловічої статі дійсно було задіяно: у якості працівників ТЦК та СП. Їх задачею є роздавати повістки військовозобов'язаним чоловікам на вулицях міст. Варто зазначити, що обмеження, які вони мають, були отримані в зоні бойових дій. Таким чином вони на законній основі продовжують нести службу після серйозного поранення, мають роботу, отримують кошти. Це одна з ситуацій, в якій зміна щодо мобілізації в Україні має позитивний результат, але адміністратору «Типичной Одессы» не вигідно його демонструвати. Його задача – якомога негативно висвітлити дане нововведення.

В досліджуваному аудіоповідомленні О. Сініцина, опублікованому в телеграм-каналі «Типичная Одесса» у лютому 2023 року, було заявлено про те, що українських студентів вищих навчальних закладів денної форми навчання рано чи пізно мобілізують [116]. Він із особливим емоційним забарвленням закликав родини студентів відправити їх за кордон, поки є можливість. У жовтні факт мобілізації даних студентів спростував лист-звернення з підписом заступника міністра освіти та науки України М. Винницького, в якому йдеться: «здобувач вищої освіти має право на перерву у навчанні у зв'язку з обставинами, які унеможливають виконання освітньої (наукової) програми (за станом здоров'я, призовом на строкову військову службу у разі втрати права на відстрочку від неї, сімейними обставинами тощо)» [10]. В документі не йдеться про мобілізацію студентів денної форми навчання, які мають право на відстрочку. Тобто, О. Сініцин побудував свій пост на основі неперевіреної інформації, яка через 6 місяців виявилася дезінформацією і встигла запевнити українців уникати мобілізації заздалегідь.

Простежено негативне ставлення до представників ТЦК та СП та мобілізації через вживання нецензурної і особливої лексики. Тих, хто вручає

повістки називають: «оливки», «нацгули», «пiкселi», «воєнкомiвськi», «чорти», «бiлiтери», «клоуни», «зеленi клоуни», «п'ятнистi з папкою», «вурдалаки». Щодо мобiлiзацiї, використовується термiн «могилiзацiя», який також вживають українцi з приводу мобiлiзацiї в Росiї. Повiстки на каналi називають «бiлетами в один кiнець» та «бiлетами в цирк». Вiйськовозобов'язаних чоловiкiв найменовано «жертвами».

Негативне ставлення до мобiлiзацiйних процесiв в Українi адмiнiстрацiя телеграм-каналу «Типичная Одесса» пояснює тим, що вони проти вiйни i хочуть вберегти людей [117]. З цим дiйсно можна сплутати мету дiяльностi телеграм-каналу, якби в ньому не мiстилися проросiйськi наративи. Про те, як вберегти одеситiв i всiх українцiв вiд захоплення iх територiї Росiєю, О. Сiнiцин не розповiдає. Натомiсть вiн пропонує сiдати українськiй та росiйськiй дипломатiї за стiл переговорiв, чого прагнуть росiяни i не хочуть українцi. Тому навiть аргументацiя «Типичной Одессы» з приводу збереження життiв людей виявилася дезiнформацiєю. На думку автора досліджуваної роботи, на каналi закликають уникати мобiлiзацiї також i через особистi причини О. Сiнiцина.

ВИСНОВКИ

Російсько-українська війна показала, що важливо вивчати канали поширення ворожої пропаганди, особливо регіональні медіа у соціальних мережах, тому що, використовуючи механізми пропаганди у них, ворог може більш успішно впливати на громадську думку населення України.

Вивчаючи наукові праці за вказаною темою, було зроблено висновок, що українські дослідники не приділили увагу глибинному дослідженню інформаційної діяльності пропагандистського телеграм-каналу «Типичная Одесса», тому дана робота вперше вивчає його діяльність на основі аналізу публікацій.

Під час аналізу досліджуваної теми було визначено поняття «пропаганда», досліджено її класифікацію та механізми. Проаналізовано специфіку роботи месенджера «Telegram», вивчено його керівництво, походження, політику щодо нього у інших країнах. Визначено яким чином законодавство України регулює роботу телеграм-каналів. З'ясовано, що українські телеграм-канали можуть реєструватися, як онлайн-медіа, але деякі засновники уникають такої можливості через загрозу деанонімності та необхідну сплату податків.

Для підготовки до написання роботи автором було здійснено огляд електронних українських та російських ЗМІ за словами маркерами «Типичная Одесса» і «Олександр Сініцин». Результат показав, що українські медіа висвітлюють «Типичную Одессу» як пропагандистський канал поширення дезінформації, а О. Сініцин – його засновник, це росіянин, який виїхав до Російської Федерації після окупації українського Криму силами ЗС РФ. Російські медіа майже не згадують про телеграм-канал «Типичная Одесса», а ось про його засновника говорять в контексті експерта у художній сфері.

Визначено, що засновником телеграм-каналу «Типичная Одесса» являється росіянин, який довгий час проживав у Одесі, проте був змушений виїхати у зв'язку з політичною ситуацією в Україні. Автор досліджуваної роботи вважає, що Сініцин О. М. за допомогою проєкту «Типичная Одесса» намагається змінити громадську думку одеситів, щоб вони захотіли стати частиною Російської Федерації, через що в подальшому він зможе повернутися в Одесу. Частково йому вдається впливати на одеситів, що підтверджує рубрика «Нам пишуть» і фотографії прильотів російських ракет по об'єктам у місті.

У роботі було з'ясовано канали фінансування проєкту «Типичная Одесса». Канал заробляє кошти шляхом збирання донатів від підписників на електронний гаманець, звідки їх можна вивести у фізичну валюту, тобто рублі, попри блокування SWIFT для російських банків. Прослідковано, що розвиток каналу в плані росту підписників здійснюється за допомогою публікування забороненого контенту, який в подальшому репостять російські пабліки для висміювання, а їх підписники через це підписуються на «Типичную Одессу». Додатково прослідковано, що О. Сініцин «переливає» підписників «Типичной Одессы» на свої інші канали не політичного напрямку. Також канал отримує кошти за продаж реклами своїм підписникам, але не української, а російської.

Проаналізувавши публікації телеграм-каналу «Типичная Одесса», було створено класифікацію підписників. Їх сегментовано як: російсько- і українськомовна молодь та люди середнього віку; ті, хто не хоче шукати альтернативну інформацію; піддатливі до пропаганди росіяни та українці; споживачі з російськомовних регіонів; ухильники мобілізації; одесити за кордоном; люди, які можуть відрізнити пропаганду, але читають заради розваги; науковці, які вивчають пропаганду; російські військові; російські журналісти, пропагандисти, адміністратори телеграм-каналів.

Під час моніторингу телеграм-каналу «Типичная Одесса» було визначено, що на каналі присутні такі рубрики, як «Нам пишуть», «#ГОзаГраницей»,

«#ПодкастыТипичнойОдессы», «#Одесские_факты», «инсайдыТО» та «Повестковый Дайджест». У роботі показано, що за їх допомоги О. Сініцин просуває проросійські і антиукраїнські наративи, публікує дезінформацію, посилаючись на анонімні джерела, чим дестабілізує одеситів.

Під час дослідження специфіки інформаційної діяльності телеграм-каналу «Типичная Одесса» було приділено увагу дослідженню його позиції щодо мобілізаційних. На каналі повідомлялося про те, що ідея мобілізації одеситів не підтримується адміністрацією каналу, тому що вони проти війни і хочуть вберегти людей.

Відкритої підтримки політики Російської Федерації помічено не було, проте прослідковується прихована прихильність до неї. Це проявляється через постійне засудження української влади і періодичне публікування російської дезінформації, застосовуючи її механізми.

Всі поставлені на початку дослідження завдання було виконано, а мета досягнута. Було досліджено історію месенджера «Telegram» і особливості його функціонування, політику України щодо діяльності телеграм-каналів. Здійснено пошук та аналіз джерел та літератури на досліджувану тему. Вивчено загальні відомості про телеграм-канал «Типичная Одесса». Досліджено біографію та діяльність керівництва, встановлено деталі розвитку і фінансування каналу. Створено типологію аудиторії зазначеного телеграм-каналу, проаналізовано його публікації. Висвітлено специфіку інформаційної діяльності каналу та позицію щодо мобілізації в Одесі.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. В Одесі знешкодили агентурну мережу фсб, до якої входив помічник депутата з Криму і власник пропагандистського телеграм-каналу. *Думська*. 27.02.22. URL: <https://dumskaya.net/news/v-odesse-obezvredili-agenturnuyu-set-fsb-v-kotor-173436/ua/> (дата звернення: 20.03.2023).
2. Infocrime Одеса. URL: <https://www.facebook.com/infocrimeodesa> (дата звернення: 14.10.2023).
3. Кеворкян К. Пропаганда: генезис і визначення в контексті сучасних комунікацій : Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна., Серія: Питання політології. Харків, 2012. № 1013. Вип. 21. С. 123–128. (дата звернення: 28.10.2023).
4. Копитко В. Давай хабар за путівки, як ні - відпочивай «дикарем». Якими насправді були відпустки в СРСР. *РБК-Україна*. 13.08.2023. URL: <https://www.rbc.ua/rus/stylar/habar-putivki-k-ni-vidpochivay-dikarom-kimi-1691873982.html> (дата звернення: 18.11.2023).
5. Марченко А. О. Пропаганда як загроза міжнародній безпеці (на прикладі Росії) : кваліф. робота...освітн. ступ. маг-ра за спец. 291 / Нац. авіац. ун-т, фак-т міжн. відн. Київ, 2022. 89 с. URL: <http://surl.li/hnfag> (дата звернення: 12.10.2023).
6. Перевертун О., Ловейко Т. Аналіз засобів впливу геббельсівської пропаганди : Молодий вчений. Київ, 2023. №11 (123). С. 45–48. (дата звернення: 28.12.2023).
7. Поліщук. В. Кремлівська пропаганда під час війни (на прикладі російських телеграм-каналів) : Вісник студ. наук. тов. ДНУ ім. Василя Стуса. Вінниця, 2022. Вип. 14. Т. 1. С. 178–181. (дата звернення: 28.12.2023).
8. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо забезпечення протидії несанкціонованому поширенню інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та

- бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчиненому в умовах воєнного або надзвичайного стану: Закон України від 24.03.2022 р. № 2160. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2160-%D0%86%D0%A5#Text> (дата звернення: 20.09.2023)
9. Про медіа : Закон України від 13.12.2022 р. № 2849 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text> (дата звернення: 18.11.2023).
10. Про надання академічної відпустки. *Osvita. ua*. 11.10.2023. URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/90235/ (дата звернення: 28.11.2023).
11. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 28 квітня 2017 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» : Указ Президента України від 15.05.2017 р. № 133/2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/133/2017#Text> (Дата звернення : 18.11.2023).
12. Реєстрація першого телеграм-каналу і затвердження переліку сервісів держави-агресора – про рішення Національної ради від 6 липня. *Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення*. 06.07.2023. URL: <https://webportal.nrada.gov.ua/reestratsiya-pershogo-telegram-kanalu-i-zatverdzhennya-pereliku-servisiv-derzhavy-agresora-pro-rishennya-natsionalnoyi-rady-vid-6-lypnya/> (дата звернення: 10.11.2023).
13. СБУ знешкодила в Одесі агентурну мережу ФСБ: серед затриманих – помічник підсанкційного депутата з Криму (відео). URL: <https://ssu.gov.ua/novyny/sbu-zneshkodyla-v-odesi-ahenturnu-merezhu-fsb->

- [sered-zatrymanykh-pomichnyk-pidsanktsiinoho-deputata-z-krymu-video](#) (дата звернення: 14.10.2023).
14. Систематичні спроби кремля втиснути у світовий інформаційний простір теми про біологічні лабораторії в Україні. Центр протидії дезінформації | Головна сторінка. 19.05.2022. URL: <https://cpd.gov.ua/main/inozemni-biolaboratoriyi-v-ukrayiniche/> (дата звернення: 18.11.2023).
  15. Скріншот повідомлення, яке масово шириться у соцмережах, є фейком. *Stopfake*. 09.01.2023. URL: <https://www.facebook.com/100064805853687/posts/pfbid033RAa6qsuWjawt2xSwdBf2CVYhg7MWGei78ZcGaifSquiyyt8mT3zs8yq13R6kUMDI/> (дата звернення: 14.10.2023).
  16. Словник з медіаграмотності. *Міністерство культури та інформаційної політики України*. 11.10.2022. URL: <https://filter.mkip.gov.ua/wp-content/uploads/2022/10/slovnnyk.pdf> (дата звернення: 01.12.2023).
  17. Спільна заява з приводу захисту інформаційного простору України від російських ворожих телеграм-каналів. *Служба безпеки України*. 15.07.2023. URL: <https://ssu.gov.ua/novyny/spilna-zaiava-z-pryvodu-zakhystu-informatsiinoho-prostoru-ukrainy-vid-rosiiskykh-vorozhykh-teleqramkanaliv> (дата звернення: 15.07.2022).
  18. Стеблина Н. Виявлення проросійської пропаганди у найпопулярніших телеграм-каналах Одещини (аналіз фреймів) : Вісник НУ «Львівська політехніка». Львів, 2022. Вип. 1. Н. 3. С. 80–88.
  19. 100 російських ТГ-каналів, які мімікрують під українські. *Центр стратегічних комунікацій*. 15.07.2022. URL: <https://spravdi.gov.ua/spilna-zayava-z-pryvodu-zahystu-informacijnogo-prostoru-ukrayiny-vid-rosijskykh-vorozhyh-telegram-kanaliv/?fbclid=IwAR160U-k02Q2V5kpY5X3COT6H9O4bLmJKCwey3Ljc35y1qxCcLeQRzD7X28ovний>

- [%20перелік%20можна%20знайти%20тут:%20https://spravdi.gov.ua/spilna-zayava-z-pryvodu-zahystu.../](https://spravdi.gov.ua/spilna-zayava-z-pryvodu-zahystu.../) (дата звернення: 23.11.2023).
20. Telegram оскаржить рішення російського суду про штраф у 800 тисяч рублів. *ZN.UA*. 16.10.2017. URL: <https://zn.ua/ukr/amp/WORLD/telegram-oskarzhit-rishennya-rosiyskogo-sudu-pro-shtraf-u-800-tisyach-rubliv-257147.html> (дата звернення: 18.11.2023).
  21. Телеграм-канал «Ганна Маляр». URL: <https://t.me/annamaliar/575> (дата звернення: 29.11.2023).
  22. Ткаченко запросив представників Телеграм-каналів на зустріч у міністерство. *Укрінформ*. 24.05.2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3713709-tkacenko-zaprosiv-predstavnikiv-telegramkanaliv-na-zustric-u-ministerstvo.html> (дата звернення: 23.11.2023).
  23. У Нацраді думають про способи регулювання месенджера Телеграм. *Укрінформ*. 26.09.2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3766390-u-nacradi-dumaut-pro-sposobi-reguluvanna-mesendzera-telegram.html> (дата звернення: 23.11.2023).
  24. ЦПД при РНБО України: веб-сайт. <https://cpd.gov.ua/category/glossary/mechanisms/> (дата звернення: 28.12.2023).
  25. Шевців М., Гончарук К. Пропаганда як соціально-політичне явище : проблеми розуміння : Південноукраїнський правовничий часопис. Львів : 2019. Т. 1. С. 119–122. (дата звернення: 28.12.2023).
  26. Вугельман М. Фейковый «одесский» Telegram-канал администрируется из России. *Информационный навигатор*. 05.05.2022. URL: <https://infonavigator.com.ua/mnenie/fejkovyj-odesskij-telegram-kanal-administriruetsya-iz-rossii/> (Дата звернення : 02.11.2023).
  27. Телеграм-канал «Іпр 1». URL: <https://t.me/treugolniklpr/10049> (дата звернення: 17.09.2023).

28. Телеграм-канал «Open Ukraine| Открытая Украина». URL: <https://t.me/OpenUkraine/49312> (дата звернення: 17.09.2023).
29. Телеграм-канал «Казачья Лопань Z». URL: <https://t.me/kozacha23/13176> (дата звернення: 17.09.2023).
30. Телеграм-канал «Легион «Свобода России». URL: <https://t.me/legionoffreedom/853> (дата звернення: 15.09.2023).
31. Телеграм-канал «Новости Z ЛУГАНСК ДОНЕЦК РФ». URL: <https://t.me/zspecialnews/112253> (дата звернення: 17.09.2023).
32. Телеграм-канал «Русский Добровольческий Корпус». URL: <https://t.me/russvolcorps/578> (дата звернення: 15.09.2023).
33. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: <https://t.me/c/1788213321/214> (дата звернення: 20.10.2023).
34. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: <https://t.me/energyofukraine/1147> (дата звернення: 27.11.2023).
35. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/25611 (дата звернення: 14.10.2023).
36. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/25609 (дата звернення: 14.10.2023).
37. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/25861 (дата звернення: 14.10.2023).
38. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/26452 (дата звернення: 14.10.2023).
39. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/13 (дата звернення: 13.09.2023).
40. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/27510 (дата звернення: 13.09.2023).
41. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/27460 (дата звернення: 21.10.2023).

42. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29384 (дата звернення: 15.09.2023).
43. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29446 (дата звернення: 15.09.2023).
44. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29157 (дата звернення: 15.09.2023).
45. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29149 (дата звернення: 15.09.2023).
46. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29472 (дата звернення: 20.10.2023).
47. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29605 (дата звернення: 20.10.2023).
48. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29613 (дата звернення: 20.10.2023).
49. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/27601 (дата звернення: 20.10.2023).
50. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/28449 (дата звернення: 20.10.2023).
51. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/28376 (дата звернення: 20.10.2023).
52. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/28456 (дата звернення: 20.10.2023).
53. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29684 (дата звернення: 20.10.2023).
54. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29680 (дата звернення: 25.10.2023).
55. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29061 (дата звернення: 25.10.2023).

56. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29064 (дата звернення: 25.10.2023).
57. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/9839 (дата звернення: 01.11.2023).
58. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/10041 (дата звернення: 01.11.2023).
59. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/10050 (дата звернення: 01.11.2023).
60. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/10040 (дата звернення: 01.11.2023).
61. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/10546 (дата звернення: 01.11.2023).
62. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/30381 (дата звернення: 01.11.2023).
63. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/32115 (дата звернення: 01.11.2023).
64. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/32668 (дата звернення: 01.11.2023).
65. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/28371 (дата звернення: 01.11.2023).
66. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/28209 (дата звернення: 03.11.2023).
67. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/28386 (дата звернення: 03.11.2023).
68. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/27710 (дата звернення: 03.11.2023).
69. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/30546 (дата звернення: 03.11.2023).

70. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/30427
(дата звернення: 03.11.2023).
71. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29693
(дата звернення: 03.11.2023).
72. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29684
(дата звернення: 03.11.2023).
73. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29630
(дата звернення: 09.11.2023).
74. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/27055
(дата звернення: 09.11.2023).
75. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29070
(дата звернення: 09.11.2023).
76. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/27056
(дата звернення: 09.11.2023).
77. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/25097
(дата звернення: 09.11.2023).
78. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/25095
(дата звернення: 09.11.2023).
79. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29109
(дата звернення: 09.11.2023).
80. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/33669
(дата звернення: 19.10.2023).
81. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/25045
(дата звернення: 19.10.2023).
82. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/25203
(дата звернення: 19.10.2023).
83. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/24065
(дата звернення: 19.10.2023).

84. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/27430
(дата звернення: 19.10.2023).
85. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/32933
(дата звернення: 19.10.2023).
86. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/33618
(дата звернення: 19.10.2023).
87. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/30120
(дата звернення: 19.10.2023).
88. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/30302
(дата звернення: 19.10.2023).
89. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/28678
(дата звернення: 25.10.2023).
90. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/24299
(дата звернення: 25.10.2023).
91. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/33528
(дата звернення: 25.10.2023).
92. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/33530
(дата звернення: 25.10.2023).
93. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/32135
(дата звернення: 20.11.2023).
94. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/31391
(дата звернення: 20.11.2023).
95. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/26275
(дата звернення: 20.11.2023).
96. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/27977
(дата звернення: 20.11.2023).
97. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/31962
(дата звернення: 20.11.2023).

98. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/32982
(дата звернення: 20.11.2023).
99. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29672
(дата звернення: 20.11.2023).
100. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/32484
(дата звернення: 21.11.2023).
101. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/32420
(дата звернення: 21.11.2023).
102. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/30740
(дата звернення: 21.11.2023).
103. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29725
(дата звернення: 21.11.2023).
104. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29756
(дата звернення: 21.11.2023).
105. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29739
(дата звернення: 21.11.2023).
106. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/26790
(дата звернення: 21.11.2023).
107. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/33795
(дата звернення: 21.11.2023).
108. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29708
(дата звернення: 21.11.2023).
109. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/33899
(дата звернення: 21.11.2023).
110. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/33880
(дата звернення: 21.11.2023).
111. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/32473
(дата звернення: 22.11.2023).

112. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/31560
(дата звернення: 25.11.2023).
113. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/24737
(дата звернення: 25.11.2023).
114. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/31755
(дата звернення: 25.11.2023).
115. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/24917
(дата звернення: 27.11.2023).
116. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/25135
(дата звернення: 27.11.2023).
117. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/34485
(дата звернення: 27.11.2023).
118. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/34849
(дата звернення: 27.11.2023).
119. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/34849
(дата звернення: 27.11.2023).
120. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/34851
(дата звернення: 27.11.2023).
121. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/21186
(дата звернення: 27.11.2023).
122. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/21185
(дата звернення: 27.11.2023).
123. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/21090
(дата звернення: 27.11.2023).
124. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29654
(дата звернення: 27.11.2023).
125. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29750
(дата звернення: 27.11.2023).

126. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/23448
(дата звернення: 27.11.2023).
127. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/23364
(дата звернення: 27.11.2023).
128. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/23365
(дата звернення: 27.11.2023).
129. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/18544
(дата звернення: 27.11.2023).
130. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/20221
(дата звернення: 27.11.2023).
131. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29082
(дата звернення: 29.11.2023).
132. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29263
(дата звернення: 29.11.2023).
133. Телеграм-канал «Типичная Одесса». URL: https://t.me/odessa_typical/29135
(дата звернення: 29.11.2023).
134. Телеграм-канал «Управление Z». URL: https://t.me/control_sigma/20430
(дата звернення: 17.09.2023).
135. Крапива В. Легенды Одессы: Слободка-Романовка. *Одесская Жизнь*. 26.04.2013. URL: <https://odessa-life.od.ua/article/3532-legendy-odessy-slobodka-romanovka> (дата звернення: 18.11.2023).
136. Малютина Д. «В ответе за каждого»: в Госдуме предложили создать пилотную программу по социальной интеграции беженцев. *Russia Today*. 15.04.2023. <https://russian.rt.com/russia/article/1136199-gosduma-bezhency-iniciativa-voronezh> (дата звернення: 13.07.2023).
137. Май О. СБУ готовит подозрение админу телеграм-канала «Типичная Одесса». *Культурометр*. 28.02.2023. URL: <https://culturemeter.od.ua/sbu->

- hotuye-pidozru-adminu-telehram-kanalu-typova-odesa-183279/ (дата звернення: 20.03.2023).
138. Парамонов Ю. Бунина улица. От улицы Канатной до Польской. *Об Одессе с любовью*. 30.11.2012. URL: http://obodesse.at.ua/publ/bunina_ulica/1-1-0-120 (дата звернення: 18.11.2023).
139. Синицын Александр. URL: https://instagram.com/sinizza_art?igshid=YmMyMTA2M2Y= (дата звернення: 14.10.2023).
140. Синицын Александр. URL: <https://ua.linkedin.com/in/alexandrsinitsyn> (дата звернення: 14.10.2023).
141. Синицын Александр. URL: <https://youtube.com/@artstudiosherwood> (дата звернення: 14.12.2023).
142. Синицын О. М. Доходный дом Новикова (Бунина, 8). *Одесса как она есть*. 08.11.2013. URL: <https://youtu.be/7Eрqхw34lc0?si=aIw90SLvj3FVejSE> (дата звернення: 20.07.2023).
143. «Типичная Одесса» из Рязани: СБУ раскрыла сеть агентов ФСБ на юге Украины. *Петр и Мазепа*. 27.02.2022. URL: https://petrimazepa.com/tipova_odesa_z_ryazani_sbu_rozkrila_merezhu_agenti_v_fsb_na_pivdni-- (дата звернення: 20.03.2023).
144. Типичная Одесса: в Сети показали методичку мошенников по выцыганиванию денег. *EurAsia Daily*. 27.05.2023. URL: <https://eadaily.com/ru/news/2023/05/27/tipichnaya-odessa-v-seti-pokazali-metodichku-moshennikov-po-vycyganivaniyu-deneg> (дата звернення: 13.07.2023).
145. Ютуб-канал «Типичная Одесса». URL: <https://youtube.com/@odessatypical> (дата звернення: 14.10.2023).
146. Администратор канала «Типичная Одесса» негласно сотрудничал с ФСБ. *DonPress*. 27.02.2023. URL: <https://donpress.com/news/27-02-2023->

- [administrator-kanala-tipichnaya-odessa-neglasno-sotrudnichal-s-fsb](#) (дата звернення: 20.03.2023).
147. Администратор популярного одесского телеграм-канала оказался агентом фсб. *Одесская Жизнь*. 27.02.2023. URL: <https://odessa-life.od.ua/news/administrator-populjarnogo-odesskogo-telegram-kanala-okazalsja-agentom-fsb> (дата звернення: 20.03.2023).
148. Александр Сеницын // «Городские встречи». *Телекомпания Город*. 24.03.2023. URL: https://www.youtube.com/watch?v=8L6CTOD_aM8&t=33s (дата звернення: 13.07.2023).
149. Предок Джонни Деппа жил в Одессе. *EG.RU*. 29.01.2010. URL: <https://www.eg.ru/showbusiness/16989/> (дата звернення: 18.11.2023).
150. Сеницын О. М. Продукция. *Александр Сеницын*. 13.03.2015. <https://youtu.be/WpliNfJvIdc?si=oyl44TbrnokqHjS0> (дата звернення: 11.09.2023).
151. Репортаж из Одессы (2014 год). *Александр Сеницын*. 29.03.2018. URL: <https://youtu.be/TXaPxo4c5c4> (дата звернення: 21.10.2023).
152. Репортаж из Одессы 2 (2014 год). *Александр Сеницын*. 29.03.2018. URL: https://youtu.be/feNL_hhwQkc (дата звернення: 21.10.2023).
153. Репортаж из Одессы 3 (2014 год). *Александр Сеницын*. 29.03.2018. URL: <https://youtu.be/UoTqyurGlds> (дата звернення: 21.10.2023).
154. Репортаж из Одессы 4 (2014 год). *Александр Сеницын*. 29.03.2018. URL: <https://youtu.be/w9DgdqFI83w> (дата звернення: 21.10.2023).
155. Об Одессе. Воспоминания. *Александр Сеницын*. 25.08.2018. URL: https://youtu.be/_EIQ9GdGBc (Дата звернення : 13.07.2023)
156. Наш Александр Сеницын. *НАШ*. 15.01.2021. URL: https://youtu.be/Qw4Y67O3Egc?si=k_7A2o_L2WlQxaXS (дата звернення: 16.10.2023)

157. Актуальная тема - Александр Сеницын. *ГТРК Ока*. 29.03.2022. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=VvIXSKu3ibM&t=33> (дата звернення: 13.07.2023).
158. Hakim D. Once Celebrated in Russia, the Programmer Pavel Durov Chooses Exile (Published 2014). *The New York Times*. 02.12.2014. URL: <https://www.nytimes.com/2014/12/03/technology/once-celebrated-in-russia-programmer-pavel-durov-chooses-exile.html> (дата звернення: 18.11.2023).
159. Nicastro A. Danilov: «Trattare con Putin? Mai: non potete costringerci a negoziare con Satana». *Corriere della Sera*. 04.06.2023. URL: https://www.corriere.it/esteri/23_giugno_04/oleksiy-danilov-trattare-putin-mai-429ae186-0246-11ee-9687-f6cb889dd928.shtml (дата звернення: 29.11.2023).
160. Peterson-Withorn C. These Billionaires With Ties To Russia Need You To Know They Are Not Russian. *Forbes*. 15.04.2022. URL: <https://www.forbes.com/sites/chasewithorn/2022/04/15/these-billionaires-with-ties-to-russia-need-you-to-know-they-are-not-russian/?sh=79c9f3a045ab> (дата звернення: 19.11.2023).
161. Telegram-channel «Du Rove`s Channel» URL: <https://t.me/durov/215> (дата звернення: 19.11.2023).

ДОДАТКИ

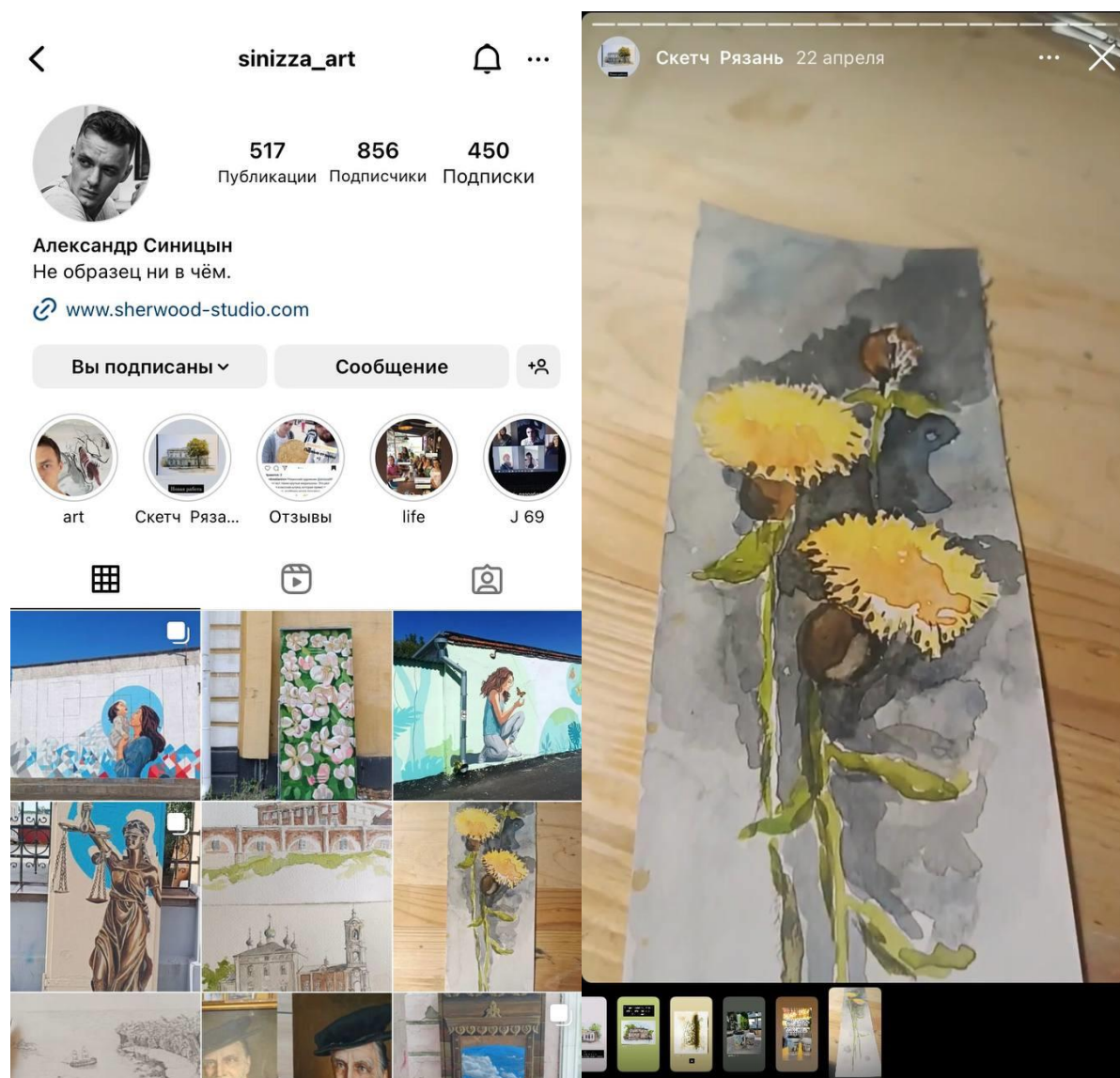
ДОДАТОК 1.

Месяц	Упоминаний	Суммарный охват	Новых подписчиков
Декабрь 2023	72 упоминаний в 46 каналах	👁 795 620	👤 +2 304
Ноябрь 2023	202 упоминаний в 110 каналах	👁 4 278 118	👤 +9 930
Октябрь 2023	90 упоминаний в 56 каналах	👁 1 003 826	👤 +2 955
Сентябрь 2023	134 упоминаний в 66 каналах	👁 1 040 413	👤 +5 917
Август 2023	149 упоминаний в 76 каналах	👁 2 148 588	👤 +4 438
Июль 2023	313 упоминаний в 171 каналах	👁 4 113 988	👤 +31 402

	Ежик кот ru Z 9592 подписчиков	упомянул запись 19 Nov, 14:50
	Вести по РЛС+КВАДРАТ 11606 подписчиков	репостнул запись 19 Nov, 13:22
	↓ РУССКАЯ ОДЕССА ↓24/7 КАНАЛ ru 697 подписчиков	репостнул запись 19 Nov, 10:56
	Украинский русский 860 подписчиков	репостнул запись 18 Nov, 17:38
	Эпоха Песца 5180 подписчиков	репостнул запись 18 Nov, 10:21
	Зов Треугольника 2880 подписчиков	упомянул запись 18 Nov, 10:06
	Ежик кот ru Z 9597 подписчиков	упомянул запись 18 Nov, 09:40
	Харьковский регион # ХП 4620 подписчиков	упомянул запись 18 Nov, 09:10
	Оперативные Прокремлевские Информационные Пузыри Мефодия 1421 подписчиков	упомянул запись 18 Nov, 08:13
	Первый Харьковский 41481 подписчиков	упомянул запись 18 Nov, 07:17

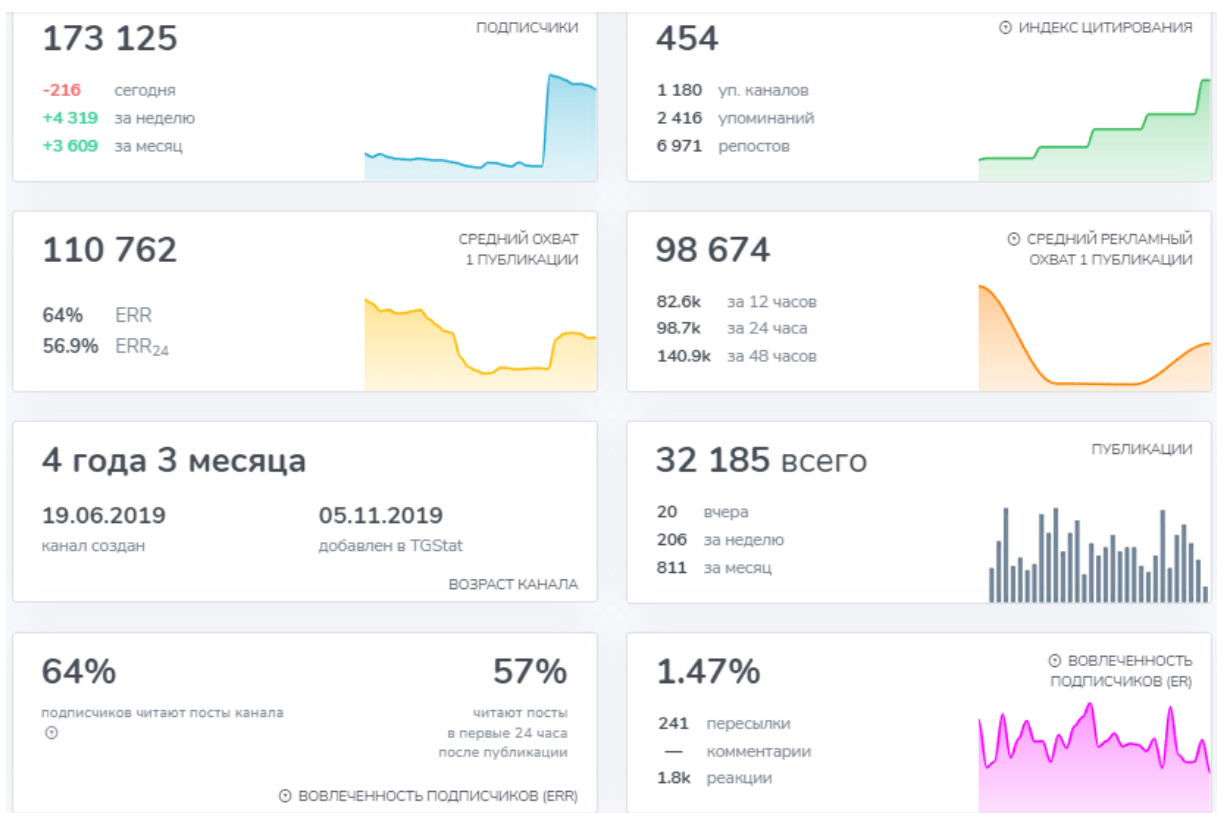
Джерело: TGStat.ru.

ДОДАТОК 2.

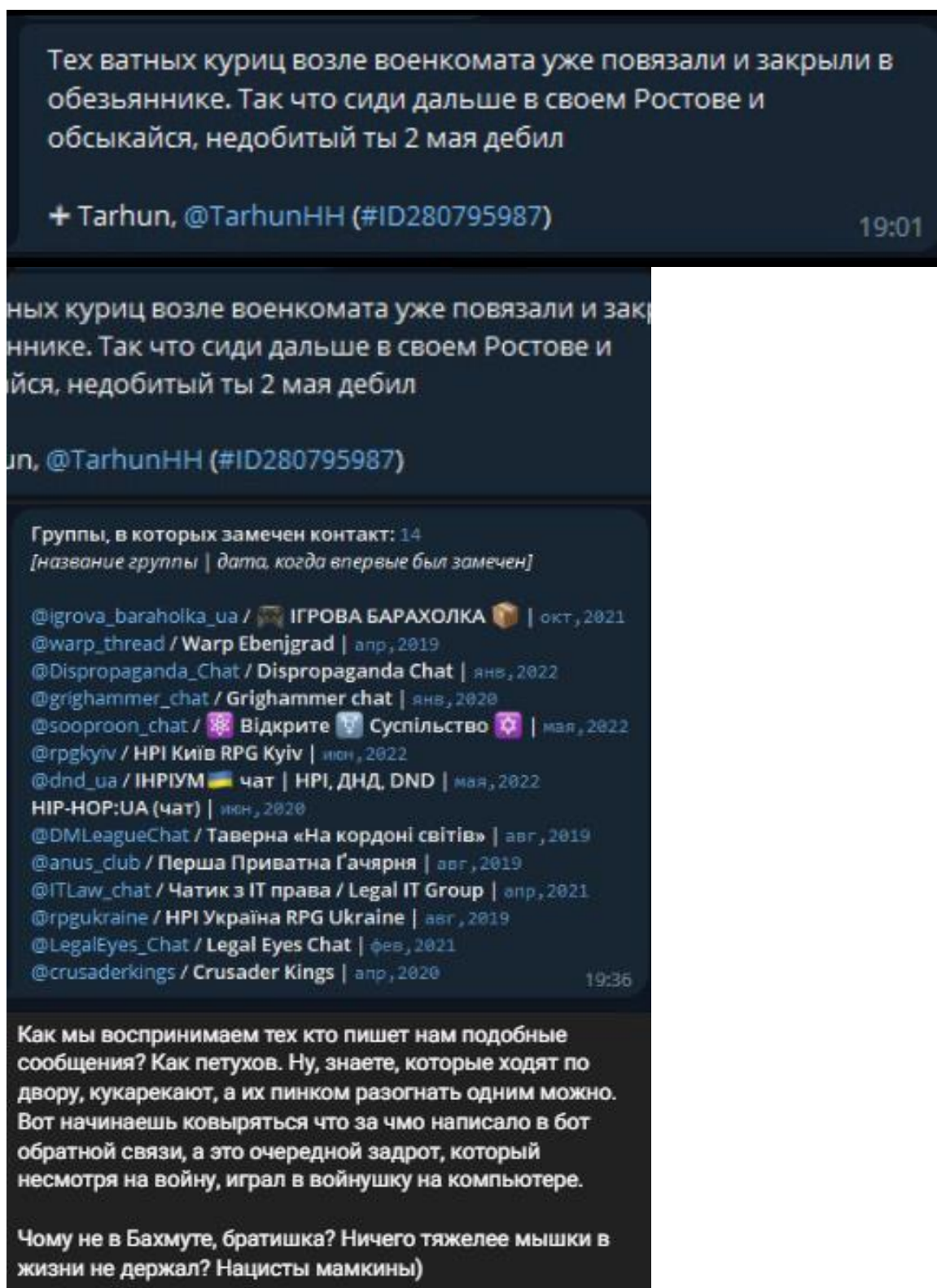
Джерело: сторінка Сініцина О. в «Instagram».

ДОДАТОК 3.

Джерело: TGStat.ru.

ДОДАТОК 4.

Джерело: телеграм-канал «Типичная Одесса».

ДОДАТОК 5.

Джерело: TGStat.ru.